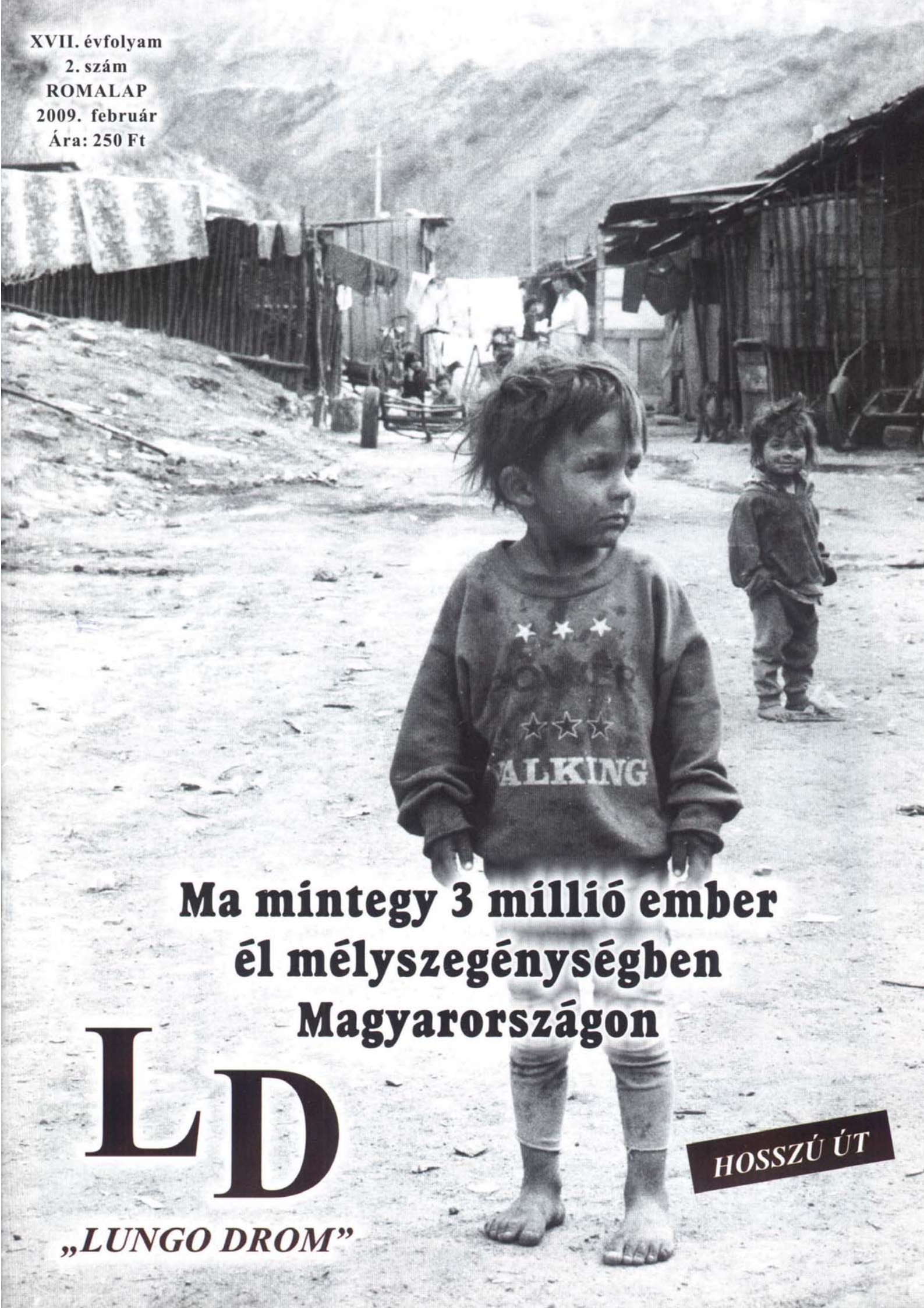

XVII. évfolyam
2. szám
ROMALAP
2009. február
Ára: 250 Ft

**Ma mintegy 3 millió ember
él mélyszegénységben
Magyarországon**

LD

„LUNGO DROM”

HOSSZÚ ÚT

„Itt a farsang, áll a bál...”

A farsangi mulatság hagyományai

Vízkereszttel – január 6. – véget ér a karácsonyi ünnepkör, és elkezdődik a farsang, a mulatozás, bálozás s a nagy evés-ivás időszaka. Összeállításunkban a farsang történetébe és szokásaiba, valamint a busójárás hagyományába vezetjük be olvasóinkat.

A farsang változó hosszúságú időszak, vízkereszttől hamvazószerdáig, a húsvétvasárnapot megelőző negyvennapos böjt kezdetéig tartó időszak, a tél búcsúztatása és a tavaszvárás öröme, az udvarlás, a szerelem- és termékenység-varázslás, a menyegzők és a gonoszűzés mulatságos ideje. A farsang jellegzetessége, hogy a keresztény liturgikus naptárban nem kötődik hozzá jelentős vallási ünnep, hanem gazdag néphagyományokra épül.

A farsang hazája Olaszország, nálunk mégis a vaschang bajor-osztrák szóból származik az elnevezés, amely eredetileg csak a böjt előtti napokat jelölte.

A farsang gyökerei az ókorig nyúlnak vissza, a régi római Saturnalia ünnepekből* származik, ám korai történetéről keveset tudunk, álarcviselésről azonban már a 15. századból vannak feljegyzések. A maszk a gonosz, rontó szellemek elriasztására, megtévesztésére szolgált, és a termékenységet

is biztosította. Ezek az álarcos felvonulások később, a középkorban is tovább éltek, a magyar farsangi szokások ekkor honosodtak meg. Hazánkban mind a királyi udvarban, mind a falvakban ünnepelték a farsangot. Ám míg az udvarban – olasz és francia hatás érvényesülve – karneválokra került sor, addig vidéken a német szokás honosodott meg, és ott fásángot tartottak. A magyar nyelvben – szemben a legtöbb európai nyelvvel – a farsang szó nyert létjogosultságot a karnevál helyett.

A 16–17. században az egyház a farsangot az ördög ünnepének tartotta, és bujaságot szimbolizáló szokásai miatt tiltotta. A pogány eredetű szokást mégsem sikerült felszámolni, ezért az egyház ezen a napon a kánai menyegzőt** ünnepli. Ebből kifolyólag a farsang a lakodalmak időszaka is – ilyenkor rendezték a legtöbb esküvőt, lakodalmat. Úgy tartották, hogy azok az eladósorban lévő lányok, akik eddig

nem mentek férjhez, a farsang időszakában majd párra lelnek. Végül az egyház átengedte ezt az időszakot a vídamságnak, az életörömmek, szórakozásnak.

Így a farsang mind a mai napig életben maradt, és életképesnek bizonyul napjainkban is. Főként az óvodások és kisiskolások körében népszerű. Ilyenkor nagy farsangi mulatságokat rendeznek, és a gyerekek már jó előre kitalálják, milyen jelmezbe szeretnének felöltözni, ugyanis a farsang része a jelmezverseny is. Régebben a nagymama vagy az anyuka varrta meg a jelmezt, manapság azonban már szebbnél

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP
Megjelenik
havonta.

Megjelenik havonta a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Közalapítvány támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon: 06-56/420-110 – Fax: 06-56/514-331 – Levelezési cím: 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – e-mail: otka77@citromail.hu. – Internetcím: www.lungodrom.hu.

A lapot szerkeszti a szerkesztőbizottság. – Tervezőszerkesztő: Gudmon András

Felélő kiadó: Farkas Flórián

Címlapfotó: LD archívum

Nyomdai munkák: KARCAGI NYOMDA KFT.

Felélő vezető: Márkusné Tankó Orsolya és Nagyné Tankó Tímea ügyvezető igazgató

ISSN 1216-982X

szebb és igazán ötletes maskarákat lehet vásárolni az üzletekben.

A farsang a nagy évések időszaka is. A sok étel fogyasztásától a következő év bőségét remélték. A farsang jellegzetes étele a fánk, amelynek mágikus erőt tulajdonítottak. Kedvelt étel ilyenkor a rétes is.

Farsang farka

Farsang utolsó három napja: farsangvasárnap, farsang-hétfő és húshagyókedd. A legtöbb népszokás ezekhez a napokhoz köthető. Ez a három nap a farsangi ünnepkör csúcspontja, télbúcsúztató is. Ekkor rendezték a bálokat, táncmulatságokat. Mohácson ekkor tartják a híres busójárást.

Régen e napokon maskarába bújt emberek jártak házról házra, adományokat gyűjtöttek, köszöntőket mondtak, amivel az esztendő bőséges termését, az emberek jövőbeli sikerét kívánták megjósolni.

Húshagyókedd onnan kapta a nevét, hogy ezen a napon volt szabad utoljára húst enni húsvét előtt. A farsang, illetve a farsang farkának utolsó napja. Ezen a napon tartották általában – és hagyományörzésből tartják még ma is – a téltemetést, illetve a farsangtemetést. Ilyenkor nagy tüzet raknak, s a telet mint gonoszt szimbolizáló szalmabábut vagy koporsót a máglyára dobják, ezzel jelképesen lezárják a farsangot és a telet.

Hamvazószerda a húsvétig tartó negyvennapos nagyböjt kezdete, megemlékezés Jézus böjtölésének, illetve kínszenvedésének időszakáról. Az ünnep latin neve quadragesima (negyvenedik), amely arra utal, hogy a nagyböjt negyven hétköznapijának kell megelőznie húsvétot, Jézus feltámadásának ünnepét. A hívő katolikusok ettől a naptól kezdve húsvét vasárnapjáig nem ettek húst és zsíros ételeket. Szigorú böjt idején csak naponta háromszor volt szabad étkezni, és csak egyszer jóllakni.

A „hamvazószerda” név onnan ered, hogy az őskeresztények a bűnbánat jeleként hamuval szórták be a fejüket. Majd a XII. századtól általános egyházi szertartássá vált a hamvazkodás. Azóta ez a szokás mára annyiban módosult, illetve egyszerűsödött, hogy a hívők homlokára hamuval keresztet rajzolnak.

A böjti időszak jellemző étele volt a cibere és a kiske. Tilos volt a lakodalom, bál, mindenféle zenés, hangos mulatság. Ebben a negyven napban az egyház azért tiltotta a vigadalmat, hogy az emberek teljesen megtisztult testtel és lélekkel várják a közelgő keresztény ünnepet, a húsvétot.

Torkos csütörtök hamvazószerda utáni nap, amikor a farsangról maradt összes ételt elfogyasztották. Már a böjti időszakra eső lakmározás napja.

A szokás manapság modern formában újjáéledt. Ezen a napon számos étterem kedvezményekkel várja vendégeit.

Busójárás

A busójárás a világon egyedülálló farsangi karnevál, amelyet a sokacok – Mohács délszláv származású, a településsel egyidős lakói – rendeznek minden évben. Magyarországon a farsang farkának nevezett háromnapos időszak legnépszerűbb, rendkívül látványos elemekben bővelkedő eseménye. A múlt század első harmadától egyben idegenforgalmi rendezvény is, melyre tízezrek látogatnak el a világ minden tájáról.

A busójárás eredetének magyarázata bonyolult kérdés, nagyon sokan próbálták már megfejteni – több-kevesebb sikerrel. A busójárás eredetéről két elmélet létezik. Az egyik szerint a busójárás célja a tél elűzése; eszerint az emberek azért bújnak ilyenkor ijesztő ruhákba, mert azt várják, hogy a tél megijed tőlük és elszalad. A másik eredetmagyarázat azonban a törökök kiűzésével hozza összefüggésbe a busójárás hagyományát. A monda úgy tartja, hogy a mohácsi csata után a törökök sanyargatták a sokacokat (mohács lakóit), ezért azok a közeli szigetre menekültek előlük, és ott telepedtek le. Egyik este egy öregember érkezett hozzájuk, aki azt jóslta, hogy a sokacok sorsa hamarosan jobbra fordul, de készítsenek fegyvereket és maszkokat. Évek múltán egy vitéz jelent meg közöttük, és az ő parancsára a sokacok felöltötték rémisztő maszkjaikat, magukhoz vették fegyvereiket, melyek segítségével sikerült ráijeszteniük a törökökre, így úzve ki őket Mohácsról.

A busójárás időpontja keresztény egyházi időponthoz kötődik és minden évben a böjti időszak kezdete (húsha-

gyókedd) előtt hat nappal veszi kezdetét, amely nap mindig csütörtökre esik. A Mohács környéki emberek ilyenkor színes maszkokat, csúf, szarvas álarcokat öltenek, hogy ezzel ijjessék el a telet. A kürtszó és a hangos kolompok is ezt a célt szolgálják, csakúgy, mint a maskarások hangos kiáltózása. A házakban és udvarokon hamut szórnak szét a busójárók, amitől azt remélik, hogy távol tartja a rontó szellemeket. Majd a férfiak a főtéren összemérik erejüket. Az ünnepség végén szalmabábut égetnek, ami a tél szimbolikus halálát jelenti.

Manapság a két, külföldön leghíresebb farsangi felvonulás talán a riói és a velencei karnevál.

Fogalommagyarázat:

* A Saturnalia ősi latin népnépnep, amelyek alkalmával a császárok a nép mulatságáról is gondoskodtak: cirkuszi versenyek, gladiátorjátékok és alakos felvonulások követték egymást, melyek többek között a bolondok ünnepe, a karnevál ősképeinek tekinthetők.

** A kánai menyegző János evangéliuma 2. fejezetének 1–13. verseiben leírt menyegző, ahol az evangéliumi legenda szerint Jézus első csodatételeként a vizet borrá változtatta. A kánai menyegző a mulatság biblikus igazolása.

A hónap hírei • A hónap hírei

Marian Cozma
(1982–2009)

MEGGYILKOLTÁK MARIAN COZMÁT, AZ MKB VESZPRÉM ROMÁN JÁTEKOSÁT

❖ A veszprémi kézilabdacsapat válogatott játékosának, *Iváncsik Gergőnek* gyermeke született, ezt ünnepelte meg a csapat január 8-ára virradóra egy veszprémi szórakozóhelyen. A játékosok szóváltásba keveredtek egy másik, a lokálban tartózkodó társasággal. A verekedés az utcán folytatódott, ekkor *Marian Cozmát* szíven, a horvát kapust, *Ivan Pesicet* pedig vesén szúrták. A társai segítségére siető szerb *Zarko Sesumot* úgy fejen rúgták, hogy elveszítette az eszméletét.

Az MKB Veszprém KC 26 éves beállása, Marian Cozma a kórházba szállítást követően veszítette életét.

A rendőrség nyomozásba kezdett az elkövetők után, és másnap elfogták Cozma gyilkosát egy másik férfi társaságában. A történetek óta őrizetbe vették a Cozma-gyilkosság ötödik gyanúsítottját is.

Marian Cozma 1982. szeptember 8-án született Bukarestben. Hazája élcapatánál, a Dinamo Bukarestnél bajnoki címek és kupagyőzelmek részese lehetett, tagja volt a román kézilabda-válogatottnak. Veszprém európai hírű csapatához 2006 júliusában igazolt, társaival magyar bajnokságot és kupát nyert, illetve részese volt a múlt évi KEK-győzelemnek is.

Veszprém város képviselő-testülete február 10-i rendkívüli ülésén a „Veszprém tiszteletbeli polgára” címet adományozta Cozmának. A kitüntető címről szóló oklevelet az elhunyt román sportoló édesapja, Petre Cozma vette át.

A kézilabdázót február 13-án a bukaresti Pipera temetőben nagyszülei sírja mellett helyezték örök nyugalomra.

Marian Cozma 26 évet élt.

HOLOKAUSZT- EMLÉKNAP

❖ Január 27-e a Nemzetközi Holokauszt Emléknapja, amelyet az ENSZ-közügyülés 2005. november 1-jei határozatában nyilvánított azzá. A emléknapon megemlékezést tartottak a Holokauszt Emlékközpontban, ahol megnyitották a Holokauszt Emlékévet is, amelyet a magyarországi vész-korszak 65. évfordulója kapcsán rendeznek. A Holokauszt Emlékközpont 2009-ben ugyanis egész éves programsorozattal emlékezik meg a magyarországi vész-korszak 65. évfordulójáról. Ennek keretében minden hónapban egy-egy hívószó mentén kívánják felidézni az 1944. évi nemzeti tragédiát és a hozzá vezető utat.

ZÚRÓS A ROMA ÖSZTÖNDÍJAK KIFIZETÉSE?

❖ A roma ösztöndíjak kifizetése az idén is késett, most csaknem másfél hónappal, bár az elbírálásuk a Magyarországi Cigányokért Közalapítványnál (MCKA) időben megtörtént. A sajtóközpont információi szerint a szociális tárca a gazdasági válság hatására csúsztotta el a kifizetéseket, bár ezt a minisztériumban senki sem akarta sem cáfolni, sem megerősíteni.

A Roma Sajtóközpont által korábban megkérdezett ösztöndíjas roma egyetemisták és főiskolások arról számoltak be: óriási gondot jelentett, hogy félévkezdésre nem kapták meg a pénzüket. A problémát az okozta, hogy a jelentkezőknek már december végén értesítést kellett volna küldeni arról, hogy a nyertesek között vannak-e, de ezt senki sem kapta meg.

OCÖ: EZÚTTAL TÖRVÉNYTELEN A KÖLTSÉGVETÉS?

❖ Úgy fogadta el az Országos Cigány Önkormányzat (OCÖ) többsége február 7-én, Tarnaleleszen az ez évi költségvetést, hogy előzőleg nem készítette el és nem tárgyalta meg – tavaly november 30-ig, határidőre és azóta sem – a költségvetési koncepciót. Napokkal ezelőtt *Gémesi Ferenc* kisebbségért felelős szakállamtitkár reményét fejezte ki, hogy az OCÖ pótolja a hiányosságot, ám a törvénytelen a fentiek értelmében csak fokozódott a roma önkormányzatnál.

„Az érvényes koncepció nélküli 2009-es költségvetés jelzi, hogy *Kolompár Orbán* tovább kívánja folytatni azt az osztogatós politikát, amellyel magához köti kiszolgálószemélyzetként a képviselőtestület nagyobb felét” – mondta *Lakatos István* képviselő, az ellenzéki Lungo Drom Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei elnöke, aki jelezte: szervezete képviselői nem fogadták el a törvénytelen költségvetést.

FOGY ÉS FORR A LEVEGŐ GYURCSÁNY KÖRÜL

❖ Az adókhöz, a nyugdíjhoz, a szociális ellátáshoz – köztük a családi pótlékhoz – is hozzányúlna Gyurcsány Ferenc, aki szerint csak az általa tervezett reformlépésekkel lehet túlélni a globális válságot. Csökkentené a munkát terhelő adókat, de növelné az áfát és megemelné a nyugdíjkorhatárt is. A kisebbségben kormányzó MSZP-nek külső támogatásra lesz szüksége, hogy elfogadtassa elképzeléseit.

A Gyurcsány által bejelentett változások nem hoznak egyszerűsítést az adórendszerben és a közterhek jelentős csökkenéséről sem beszélhetünk – mondta el az MNO-nak Vadász Iván, a Magyar Adótanácsadók és Könyvviteli Szolgáltatók Országos Egyesületének alelnöke. A PricewaterhouseCoopers (PwC) szerint a teljes adóterhet lényegében nem érintik a miniszterelnök tervezett változtatásai.

Orbán Viktor a reménytelenség, a lemondás és a beletörődés csomagjának nevezte a miniszterelnök által február 16-án bejelentett intézkedéseket.

Azóta sorra buktatják meg a szocialisták saját kormányuk korábban bevezetett intézkedéseit, az MSZP-frakcióban „alternatív” javaslatok látnak napvilágot, baloldali közgazdászok, publicisták, elemzők pedig egymás után vetik fel Gyurcsány Ferenc alkalmatlanságát.

A NAGYCSALÁDOSOK SZERINT A GYURCSÁNY-CSOMAG CSÖKKENTI A CSALÁDOK BIZTONSÁGÁT

❖ A Nagycsaládosok Országos Egyesülete (NOE) szerint a családok bizonytalanságát és kilátástalanságát növelik azok a bejelentések, amelyeknek a lehetőségét a miniszterelnök jelentette be néhány napja – mondta Szabó Endre, a NOE elnöke. Véleménye szerint az az irány, amelyet a miniszterelnök kijelölt, egyszerűen rossz.

Ez növeli a bizonytalanságot, a családok kilátástalanságát, a demográfiai viszonyokat rontani fogja,

növeli majd a családok szegénységét, és igazságtalan, mert bünteti a gyermekeket nevelőket – fogalmazott.

A szociálpolitikai támogatás, azaz a lakáspolitikai támogatás esetében a 30 százalékot elérő önrész kötelezővé tétele sok család számára elérhetetlenné teszi a saját otthon megteremtését – mondta el Morvayné Bajai Zsuzsanna. A NOE elnökhelyettese arról is beszélt, hogy a gyes, illetve a családi pótlék felbruttósítása, valamint az adóalapba történő bevonása és megadóztatása logikátlan, emellett véleményük szerint alkotmányellenes, ugyanis ezek a jövedelmek a gyermekeket illetik meg, nem pedig a szülőket.

A NOE súlyosan károsnak tartja az áfa megemelését, ami a szegények adója. (Következő lapszámunkban részletesen foglalkozunk a Gyurcsány-csomaggal. – A szerk.)

MUNKÁÉRT TÜNTETEK A ROMÁK KUNHEGYESEN

❖ Származásuk miatt nem kapnak munkát, még akkor sem, ha megfelelő végzettséggel rendelkeznek – ezt állítják azok a romák, akik a polgármesteri hivatal előtt tüntettek január 28-án délelőtt a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Kunhegyesen. A tüntetésen körülbelül negyvenen vettek részt. A polgármester szerint senkivel sem tesznek kivételt, közmunkán kívül azonban az önkormányzat más munkalehetőséget nem tud biztosítani.

Összeállítottuk a Romnet, a Romaweb, az MNO, a MTI, az Origo és a Hírszerző hírei alapján.

PISZKOS ÜGYEK: KOLOMPÁR IS BELEKEVEREDETT

Egy-két hónapon belül gyanúsítottja lehet a 2008 második felében kirobbant Bács-Kiskun megyei roma érdekképviselői csalások ügyének.

❖ Annyi biztosan látszik, hogy kisebb értékre lesz bizonyítható a bűncselekmény, mint amiről az első híradások szóltak.

Bács-Kiskun megyében két hasonló ügy van: az Országos Cigány Önkormányzat (OCO) elnöke, Kolompár Orbán gyanúsított az egyikben. A gyanú

szerint több millió forint pályázati pénzt hívtak le jogosulatlanul, fiktív számlákkal. A nyomozás közben derült fény a másik ügyre: az eddigi gyanú szerint a Kiskunmajsai Roma Kisebbségi Érdekképviselői Szervezet, illetve a keceli és a mélykúti hasonló szervezetek, valamint egy, a cigányság foglalkoztatásával kapcsolatos közhasznú társaság felhasználásával 255 millió forintnyi pályázati pénzt hívtak le, ebből 140 millió forintot vettek fel jogosulatlanul.

Szabó Ferenc, a Bács-Kiskun Megyei Főügyészség helyettes főügyésze a Független Hírügynökségnek elmondta, hogy a második ügyben egy-két hónapon belül várható gyanúsítás. Már körvonalazódnak a személyi összefüggések, de még nem lehet konkrétan rámondani senkire, hogy gyanúsítottja az ügynek.

Az már bizonyosnak látszik, hogy a 140 milliós első adatokkal szemben csak kevesebb összegű csalásra lesznek bizonyítékok. Igaz, a kirendelt szakértőnek még hatalmas mennyiségű iratanyagot kell átneznie.

A másik ügygel kapcsolatban, ahol Kolompár Orbán, az OCO vezetője is érintett, a bíróság még nem tűzte ki a tárgyalás időpontját.

Hírszerző – Független Hírügynökség

A hónap hírei • A hónap hírei

Már csak egy szál gyufa kell

Miért hagyta futni a rendőrség a veszprémi késelés gyanúsítottjait? Milyen felelősség terheli a politikai pártokat a cigánykérdés két évtizedes rendezetlensége miatt? Hogyan tűnhetett el kézzelfogható eredmény nélkül húsz év alatt százhuszmilliárd forint közpénz, amelyet a romák integrációjára kellett volna fordítani? Kinek áll érdekében egy etnikai konfliktus kirobbanása? A többi közt ezekre a kérdésekre válaszolt *Farkas Flórián*, a Lungo Drom elnöke, országgyűlési képviselő.

– *A kormányzati pórásra fűzött rendőrséggel ön szerint politikai célra használják fel a veszprémi tragédiát?*

Először a veszprémi szórakozóhely egyik szintjén volt balhé, majd az utcán kitört a tömegverekedés, és annak ellenére, hogy haláleset történt, mégsem termettek azonnal a helyszínen a rendőrök. Mint kiderült, a hatóság ismerte ezeket az alvilági embereket. Ha ez igaz, s ha a rendőrség végzi a dolgát, akkor megakadályozhatták volna ezt a szomorú esetet. Ha nem, akkor meg azért érhető tetten a rendőrség felelőssége. Ha nem egy élsportoló veszíti életét, akkor ez egy diszkós botrány, amelyből számtalan van az országban. Higgadt-ságra kérem az állampolgárokat az eset miatt, a politikusokat pedig nagyobb erkölcsre, mert nekik minden esetben meg kell őrizniük a tartásukat, és nem szólalhatnak meg az uszítás hangján.

– *Csökkentheti a feszültséget, ha maga a cigányközösség taszítja ki magából a bűnelkövetőket, a sztoj-*

– *Van cigánybűnözés?*

– Cigány származású bűnelkövetők vannak, ahogy zsidó, német és magyar származásúak is, akik a társadalom részei, azaz magyar állampolgárok. Nemzetiségi bűnözésről, így cigánybűnözésről azonban badarság beszélni.

– *Az egyre gyakoribb tömegverekedések, szamurájkardos összecsapások résztvevői kimondva-kimondatlanul cigányok. Ahogy a*

Gadnán megerőszakolt és agyonszurkált 88 éves néni gyilkosa, vagy a Veszprém-ben szíven szúrt kézilabdázó, Marian Cozma támadója is. Az utóbbi eset egyértelműen jelzi, hogy a többségi társadalomnak elege van.

– A politikai, erkölcsi gát a balliberális értelmiségnek és a szélsőjobbnak köszönhetően már régen átszakadt. A cigányok túlnyomó többségét kitevő, dolgozni, tanulni akaró embereket meg-

rendítette a veszprémi gyilkosság. Nem lehet az alvilági bűnelkövető cigányokat egy kalap alatt kezelni a tisztességes romákkal. Teljesen mindegy, hogy ki követ el bűncselekményt, a lehető legnagyobb szigorral kell eljárni vele szemben. Ahelyett, hogy a rendőrség gyorsan elkapta volna és börtönbe zárta volna a veszprémi gyilkosság elkövetőit, azt látjuk a híradásokban, hogy hagyták menekülni őket. Ez gerjeszti az előítéleteket.

kaivánokat, vagy a kiskunlacházi kislány, Nóra feltételezett gyilkosait? Van erre lehetőség, vagy a cigányság többségét is rettegésben tudják tartani ezek a bűnözői körök?

– A cigányságnak van felelőssége és van tennivalója is ezen a téren. A közéletben szereplő romáknak, így nekem is, véleményt kell formálnunk, folyamatosan ki kell nyilvánítanunk, hogy nem értünk egyet a bűnelkövetőkkel és azokkal sem, akik megszegik az emberi együttélés normáit. A romáknak ki kell közösznieniük ezeket az embereket, azt tapasztalom, hogy ezt meg is teszi a cigány közösség. Hosszabb ideje beszélek arról, hogy az alvilág belépett a cigánypolitikába. Az uzsoraügynöknél ez a módszerekben egyértelműen tetten érhető.

– A nagycsési és a pécsi cigányok elleni támadások esetében hasonlót feltételezett a rendőrség, gyanúsított azonban nincs. Miért?

– Jogos a kérdés. Hol a rendőrség, hol vannak a gyanúsítottak? Elfogadhatatlan, hogy ötven-hatvan kilométereként vannak rendőrőrsők. Kisebb településeken, ahol nagy a nyomor, ahol a cigányság kilencven százaléka él, koncentrálódik a szegénység, a botrány, és ott sincs jelen a rendőrség. Hogyan lehet közbiztonságról beszélni, ha órákba telik, amíg a járőr kiér a helyszínre? Ha növelnék a rendőrök számát, az is csak tüneti kezelés lenne. A cigánykérdés integrációs probléma. Valóságos foglalkoztatási programot kell elindítani a kormánynak, a hangsúlyt pedig az oktatásra kell helyezni.

– Akar a cigányság integrálódni a többségi magyar társadalomhoz? Hiszen a 15. század óta velünk él.

– A cigányság mindig is szeretett volna beilleszkedni. A lehetőség erre azonban nem egyenlő az eséllyel. A cigány gyerekeknek a nem cigányokhoz hasonlóan megvan a lehetőségük a tanulásra, de az esélyeik, hogy tényleg beülhessenek az iskolapadba, és érettségit, diplomát szerezzenek, már nem ugyanazok.

A többségi társadalom nem ismeri a cigányokat. A cigány büszke ember. Nem találkoztam egyetlen fórumon sem olyan emberrel, aki azt mondta volna, hogy munka helyett segítyt akar. A rendszerváltással a cigány férfi elvesztette a munkáját és ezzel együtt legnagyobb értékét, a családfői szerepét, a büszkeségét, mert nem tudja eltartani a gyerekét, családját. Csodálkoznak azon, ha lelkiileg züllik le a cigány ember? A Kádár-rendszer legnagyobb bűne, hogy nem taníttatta a cigányságot. Hova integrálható így a cigányság? Ráadásul nem beszélhetünk már kizárólag a cigányság problémáiról, mert hárommillió ember él mélyszegénységben. Ebben a helyzetben nem lehet azt csinálni, hogy csak a cigányság félmillió csoportjának adunk támogatást, esélyt a felzárkózásra, a hasonló sorban lévő két és félmillió embernek pedig nem.

– Tudatos a kormányzat politikája, hogy minél több embert taszítson kiszolgáltatott helyzetbe?

– A rőzse már össze van rakva, csak egy szál gyufa kell, és kirobban a polgárháború. A kormány mellett valamennyi politikai pártot hibáztatom, cigánykérdésben nem viselkednek korrekt módon. Ki lehet adni a cigányok elleni haragot, mert a veszprémi eset erre lehetőséget ad, de ha polgárháború lesz, annak segítünk a legtöbbet, aki ezért elsősor-

ban a felelős. Ne feledjük, háborús helyzetben már nem számít, ki milyen származású.

– Hogy nem sikerült húsz év alatt semmilyen érdemi lépést tenni a cigányság felemelésére, az mégis arra utal, hogy a politikai elitnek érdekében áll a romák helyzetének jelenlegi szinten tartása.

– A rendszerváltás óta minden kormánynak volt elképzelése a cigánysággal kapcsolatban. 2004-ben **Medgyessy Péter** 1,102 milliárdot biztosított roma ösztöndíjra. Most egy forint sincsen cigány integrációra. Az Állami Számvevőszék megvizsgálta az 1990 óta a felzárkóztatásra szánt források felhasználását. Százhuszmilliárd forintot költöttek el a kormányok papíron cigányügyre, de egy forintról sem bizonyítható, hogy valóban arra a célra költötték el. Na, ez az igazi etnobiznisz. Nem volt felelőse, irányítója a pénz felhasználásának, a cigányügynek, és elmaradt a számonkérés. Ez nem a cigányok hibája. Jóllehet, megvan a cigányság, de elsősorban az értelmiség felelőssége is, mégis kollektív bűne igazából a politikai elitnek van, hogy napjainkra idejutott a cigányság.

– Miben érhető tetten a cigány értelmiség felelőssége?

– Nincs baloldali vagy jobboldali cigány, csak cigányember van. Am vannak a cigányértelmiségnek olyan tagjai, akiket politikai pórán rángat a kormány, és többet kaptak, mint a magyarországi cigányság együttvéve. A felelősségük ezen túlmenően ma ott van, hogy ma is kiszolgáltatják a kormány politikai semmittevését. Álljanak fel, és hagyjanak fel azzal, hogy

asszisztálnak a hatalomnak abban, hogy tovább büntesse a cigányságot. A romák már nem hisznek az ígéretéseknek.

– Biztos benne, hogy a következő választáson már nem lehet megvásárolni a segélyre kényszerített romák szavazatait?

– A baloldalon megnézték, hogy mennyi szavazatot kaptak a választásokon a cigányoktól. Pontosan tudják, hogy ma már nem számíthatnak a cigányság támogatására. A cigányok négy-öttszázezer szavazatával mindig eldönthetik, hogy milyen irányba forduljon az ország szekere. Vannak kormányok, amelyeknek nem érdekük a cigányok integrálása, felemelése, ezért mindig kivásárolnak néhány vezetőt, akik megosztják a közösséget. Pont olyan emberre van szükségük ehhez, mint aki most vezeti az Országos Cigány Önkormányzatot. A cigányság azonban ma már látja, hogy a kormányzat cigánypolitikája egyenlő a politika cigánysorával.

– Hogyan keveredhet viszsa hazánk, a cigányság és magyarság a cigányútról?

– Ez a kormány nemcsak a cigánykérdéssel, hanem az ország problémáival sem tud mit kezdeni. Ha nem érti meg az MDF, az SZDSZ és az MSZP józanabb része, hogy az uniós választásokkal egy időben legyen előrehozott választás is, akkor nincs jövője az országnak. Kiszámíthatatlan, hogy mi lesz a vége, és előfordulhat, hogy olyan helyzetbe kerül az ország, amikor már nem a cigányság problémája lesz a legégetőbb. Isten óvjon ettől mindenkit!

Sándor Csilla
Magyar Hírlap
2009. február 21.

„Közös a sorsunk!”

A magyar társadalomban tapasztalható súlyos válság hívta életre a Batthyány Lajos Alapítvány és a „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség által közösen megrendezett konferenciát, amelynek január 27-én, Budapesten a Batthyányi Alapítvány épülete adott otthont.

Granasztói György, a Batthyány Lajos Alapítvány elnöke nyitóbeszédében elmondta: „Ma Magyarországon elviselhetetlenné vált az a feszültség, amely a cigánysággal kapcsolatban és a cigányság körül kialakult.” Ez ma már nem csupán lelkiismereti, közösségi probléma, hanem politikai probléma is. A cigányság pedig a politikai szembenállások áldozatává vált. Rendkívül súlyos, robbanással fenyegető helyzet van, amely tarthatatlan – vélte.

Ez volt az oka a konferencia összehívásának és egy, az összefogásra felszólító felhívás közzétételének. (A felhívás lapunk 9. oldalán olvasható.) A felhívás tartalmát „kiváló, köztisztelőben

álló személyiségek támogatják, akiknek politikai, világnézeti meggyőződése talán nagyon is messze áll egymástól. Ebben az esetben azonban ez teljesen érdektelen és közömbös szempont, mert az igazság az, hogy a felhívás tartalma és az, amihez ezek a személyek csatlakoznak – és amelyhez remélhetőleg még sokan fognak csatlakozni – egy közéleti kezdeményezés; a politikát meghaladó, a politikától független, de a politika felé egyébként javaslatokkal élő polgári kezdeményezés.” Mint az elnök elmondta, egy nagyon szomorú, veszélyes és fájdalmas problémakör, egy rendkívül összetett társadalmi válság kérdésében szeret-

nének közösen tenni. Nem a közhelyek újbóli elmondása a cél, hanem valamiféle közös cselekvés spontán elindítása azokon a helyeken, ahol arra a legnagyobb szükség van. Ez az oka, hogy ebben a felhívásban konkrét cselekedetekre szólítják föl mindazokat, akik ezzel a gondolattal egyetértenek.

Farkas Flórián, a Lungo Drom elnöke szerint „a cigányság magára maradt. Soha a történelem során nem volt ennyire segítségre szorulva, mint most. Ebben az országban a legkülönbözőbb válságokról beszélnek, de a cigányság megélhetési válságáról, amely társadalmunk egyik legsúlyo-

sabb – ha nem a legsúlyosabb – válsága, keveset szólnak.”

Elmondása szerint a válság egyik alapvető oka a munkalehetőség hiánya. A munkanélküliségi ráta sem Magyarországon, sem pedig Kelet-Közép-Európa viszonylatában nem volt még olyan magas, mint most. Hangsúlyozta, hogy a munkanélküliségi mutatók azonban korántsem azonosak a cigányok, mint a nem cigányok körében. Míg utóbbi esetben 7,7–8% körüli az arány, a cigányok esetében ez 85–90%, tehát 100 munkaképes korú cigányból 10, jó esetben 15 kap munkát. Azokban a megyékben viszont, ahol a cigányság létszáma 100–120 ezer főre tehető, és azokon a kistérségeken, ahol a lakosságon belül 90–100%-os a cigányság aránya, teljes a munkanélküliség.

„Ilyen nyomor, ilyen szegénység közepette várják el a cigányságtól, hogy integrálódjon?” – tette fel a kérdést az elnök. „Hová, mihez? Ma már hárommillió mélyszegénységben élő emberről beszélünk. Ez már korántsem cigánykérdés és nem is szociális kérdés, hanem közös társadalmi sorskérdés. Ha pedig ebben a helyzetben a cigányság magára marad, a nyomor még tovább mélyül. Hová vezet ez az út? Nem társadalmi békétlenséget fog előidézni, hanem éhséggláziadást, ké-

Farkas Flórián és Granasztói György

Az első sorban Schweitzer József,
Balog Zoltán, Jónás Judit
és Náray-Szabó Gábor

sőbb pedig polgárháborús helyzetet.

Amikor a cigányság megélhetési válságáról beszélünk, akkor kérem, felejtsek el a segélyt. A cigányok nem kapnak már segélyt – nincs is miből –, de nem is akarnak segélyt, dolgozni szeretnének – mondta. – Adjunk lehetőséget azoknak, akik dolgozni, tanulni akarnak!

A cigány ember elvesztette a büszkeségét, azzal, hogy nem tudja eltartani a gyermekét. Emiatt pedig fennáll az elvándorlás veszélye is. A történelem során soha nem látott mértékben jelent meg a hajléktalanság, a cigány hajléktalanság. Ez igazolja a legjobban azt a társadalmi veszélyt, azt a belső önpusztulási folyamatot, amelyre a magyar politika történetében még nem volt példa.”

A másik probléma az oktatási reform, amelynek következtében reális esélye van a cigány analfabétizmus megjelenésének. Léven a

cigányság 90%-a vidéki, az óvodák, kisiskolák összevonásával, bezárásával megszüntették azt az oktatási intézményrendszert, amely a cigányság legnagyobb integrációs terepét biztosította. Mi lesz ennek a következménye? „A cigányság rövid időn belül szellemi és morális válságba fog kerülni. Ugyanis semmilyen beavatkozás, segítségnyújtás vagy kompenzáció nincs a településeken.” A cigányságnak már a tanulásra sincs igazán lehetősége, következősképben, perspektívája sincs.

A bűnözésre rátérve kifejtette: „A cigányság túlnyomó, jóérzésű többsége elítéli azt a cselekvést, amely egyes cigány származású személyek, csoportok részéről tapasztalható. Higgyék el nekem, a cigányok nem születnek bűnözőnek, hanem azzá válnak. Mint ahogy senki sem születik feltétlenül szegénynek, hanem azzá válik. A bűnelkövetőnek azonban neve van, nem nemzetiisége!” – hangsúlyozta. Hoz-

záttette: a cigányok sem védik meg a bűnöző cigányt, de a nemzetiségüket, az identitásukat, a belső értékeiket, amire büszkék, igen.

– Csak akkor tudunk előrelépni, ha a magyarországi cigányság, a cigány mozgalom kiveti magából azokat, akik nem oda tartoznak, akik a békés együttélést veszélyeztetik. El kell zárni a közélettől azokat az embereket, akik ártanak. Ki kell mondani, hogy nem értünk egyet azokkal, akik sértik az együttélési normákat.

Gondolkodjunk együtt, közösen ebben a kérdésben. Nekünk is érdekünk a béke, a békés egymás mellett élés. A magyarországi cigány ember felelősséget kíván vállalni ennek az országnak a sorsáért. Közösen akar gondolkodni, osztozni akar jóban és rosszban egyaránt. Mintegy 800 ezer emberről van szó! Ez gazdaságpolitikai szempontból sem elhanyagolható. Ostoba az a politika, amely inkább eltartani akar. Be kell vonni a

cigányságot, legyen teljes értékű adófizető állampolgár, legyen megbecsült polgára ennek az országnak. Próbáljuk meg, adjunk lehetőséget annak, aki akar tenni magáért!” – kérte a jelenlévőket.

Véleménye szerint ki kell használni a cigány önszerveződő erőt, be kell vonni a cigány kisebbségi önkormányzatokat, amelyek egyébként – egész Európában egyedülálló módon – hazánkban mintegy kétezer településen jöttek létre. De ebben az ügyben kölcsönösen kell lépni, mert a cigányság nem tudja egyedül megoldani a fennálló problémát, lehet bármilyen mozgalma, bármilyen ereje – hangsúlyozta.

„Ez az ország közös, ugyanúgy a mi országunk is, és nem fogunk elmenni innen. Az azonban nem mindegy, hogyan fogunk itt tovább élni: békében vagy egymásnak feszülve. Önök velünk együtt közösen tehetnek ezért, amire a rendszerváltás óta nem volt pél-

A konferencián
Schmidt Mária és Balog Zoltán
is részt vettek

cserével lehet elérni. Aki a felhívást aláírja, az hozzájárul a gyakorlati cselekménysorozat elindításához.

Lányi András szociológus hozzászólásában elmondta, hogy elindítottak egy konzultációs sorozatot, amelybe szociológusokat, vidékfejlesztőket, kommunikációs szakembereket is szeretnének bevonni. A cél egy operatív, kevés pontból álló új kezdeményezéssor kidolgozása. Ehhez a munkához kérte a jelenlévők segítségét.

Gelsei Gábor görög katolikus lelkész megemlítette, hogy 1993 óta „valamennyi kormányban volt olyan ember, aki elég sok aktivitást mutatott a cigányok felé, tehát szociálisan elég érzékeny volt ahhoz, hogy el lehetett hozzá menni, és segítséget lehetett kérni tőle.” Azt viszont szerinte nem kellene hagyni, hogy valamennyi regnáló kormány megossza a cigányságot. E két gondolatot párhuzamba állítva az előbbi erősítette meg, és kérte, hogy a roma program kormányokon átívelő legyen, mert „csak ennek lenne sikere”.

da. A rendszerváltás hajnalán sem beszéltek a cigányokról, mint ahogyan egyébként az egész kisebbségről sem. Most, 20 év után nyissuk ki a szemünket, ne dugjuk a homokba a fejünket, mert baj lesz belőle. Az éhség és a nyomor nagy úr, s végül mindenkit elér.”

Hozzátette: miközben cigányügyben milliárdos pénzfelhasználásról beszélnek, nincs semmilyen eredmény, hiszen a pénz nem jutott, nem jut el azokhoz, akiknek szükségük lenne rá. Ez is tovább erősíti az egyébként is meglévő előítéleteket.

Ismét hangsúlyozta: „súlyos veszély fenyeget bennünket ebben az országban. Nekünk viszont az érdekünk az, hogy ez ne menjen így tovább. Ezért szeretném, ha párthovatartozástól függetlenül, közösen gondolkodnánk ezekben a kérdésekben. Van egy ügy, amelyet közösen kell megoldanunk. Nem azt mondom, hogy 3–5 év alatt megoldjuk, de azt a leghatározottabban állítom, ha most nem fogunk hozzá az elmúlt évtizedek alatt kialakult egyenlőtlenségek mérsékléséhez és kiegyen-

lítéséhez, akkor soha nem lesz béke, akkor soha nem lesz olyan integrált cigány népcsoport Magyarországon, amely példaértékű lehet egész Európa számára is.”

Granasztói György zárobeszédében felhívta a figyelmet, hogy várják a további csatlakozókat a tanácskozáson megjelent aláíró személyek mellé.

Hangsúlyozta, szeretnének elindítani egy folyamatot, amely nem merül ki abban, hogy ezt a felhívást aláírják és útjára bocsátják. „Közös cselekedeteket szeretnénk, amelyek segítenek az itt megfogalmazott gondolatokat a gyakorlatba átültetni és megvalósítani.” A cél létrehozni a párbeszédet, az együttgondolkodást, amelyet kölcsönös vélemény-

Gelsei Gábor

FELHÍVÁS

A magyar társadalom nem egyszer sodródott súlyos válságba, de – ha nem fosztották meg nemzeti szuverenitásától – mindannyiszor gátat tudott szabni a belviszálynak, meg tudta óvni hazáját a polgárháborútól. Most két romboló válsaggal kell szembesülnünk. Javainknak, családjaink megélhetésének, jövőt teremtő erőfeszítéseinknek a bizonytalansága és az indulatok robbanásának veszélye egyidejűleg fenyeget.

Különböző népcsoportok tagjaiként évszázadok óta élünk együtt, s valamennyiünk nyugalmanak az egymás iránt tanúsított megértés, türelem és segítőkészség volt a biztosítója. Ma ezeknek a készségeknek: lelki, szellemi erőinknek gyors fogyatkozása adja a legtöbb okot az aggodalomra.

Tehetetlenül vesszük tudomásul a már eltagadhatatlan tény: a legszámosabb kisebbségi népcsoport – a magyar cigányság – a rendszerváltozás legnagyobb vesztese. Az ő köreikben a legnagyobb a munkanélküliség, a legalacsonyabb szintű az iskolázottság, s itt mérhetők a nyomor legsúlyosabb következményei: a korai halál, a test és a lélek egészségének drámai romlása, a devianciák és a bűnözés kiugró mutatói. A válság elmélyülésének legfőbb oka az, hogy a szegénységbe, egzisztenciális reménytelenségbe zuhanó többségi társadalom már nem kínálhatja a felemelkedés esélyét a legmélyebbről indulóknak. Fennáll annak a veszélye, hogy a cigányok a magyarokban, a magyarok a cigányokban látják nyomorúságuk okát, s kérlelhetetlen ellenségként fordulnak szembe egymással.

Minden felelősen gondolkodó állampolgárnak tudnia kell, hogy sorsunk közös, s ezért együtt kell megteremtenuünk békén és boldogságunk feltételeit. A felelősség része az is, hogy visszautasítjuk, amikor valakit cigány származása miatt, a cigányság kultúrájához való tartozása miatt, lényegében faji alapon ítélnék el.

Minden törvényes eszközzel álljuk útját annak, hogy a mélyülő gazdasági és politikai válság etnikai konfliktusokba torkolljon!

Városokban és falvakban, az egyházakban és a munkahelyeken szervezzük meg a cigány-magyar együttélés feltétlen híveinek kis köreit!

- Kölcsönös szolgáltatásokkal – tanítással, gondozással, házi munkával – segítsük egymás mindennapi életét!
- Együtt követeljük a tulajdon, a törvényesség, az emberi méltóság rovására elkövetett vétségek szigorú megbüntetését!
- A közbiztonság védelmében közösen alakítsunk polgárőrségeket a rendőrség munkájának megsegítésére!
- Együtt lépünk fel az emberhez méltatlan körülmények megváltoztatásáért!

Felhívunk minden magyar állampolgárt, aki kezdeményezésünkhöz csatlakozni kíván: a felhivas@bla.hu e-mail-címre küldött nyilatkozatával jelezze szándékát!

Az alábbiakban közöljük a felhívást aláírók névsorát:

Balog Zoltán
Báthory János
Bogár László
Csányi Vilmos
Farkas Flórián
Farkas Gábor
Farkas Gabriella
Freund Tamás

Gábor Ágnes
Gazsó Ferenc
Gelsei Gábor
Gerő András
Granasztói György
Hankiss Elemér
Hegedűs Zsuzsa
Illyés Mária

Jánosi Katalin
Jánossy András
Járai Zsigmond
Jelenits István
Jónás Judit
Kende Péter
Kodolányi Gyula
Kulin Ferenc

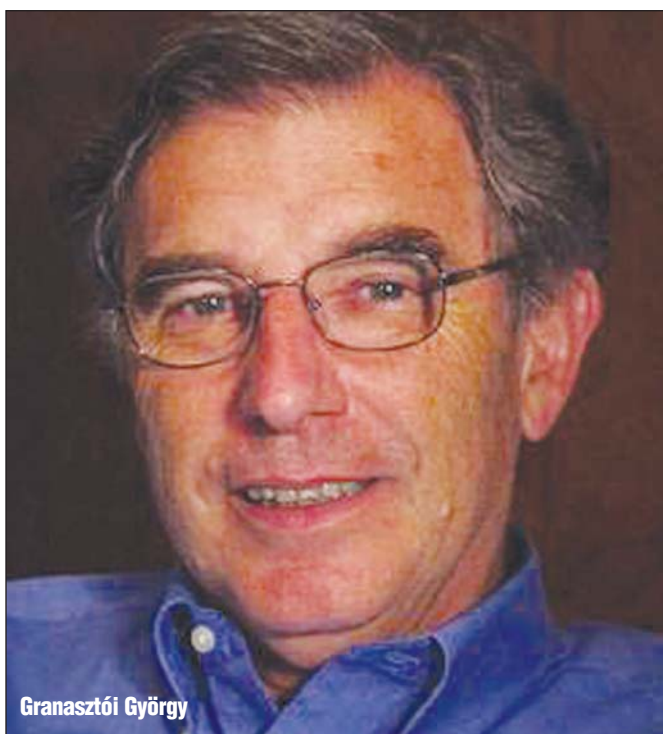
Lányi András
Náray-Szabó Gábor
Parragh László
Pozsgay Imre
Schmidt Mária
Schweitzer József
Sonkoly Gábor
Vámos Tibor
Várady Tibor

Erkölc, korrektség, cigányügy

Az erkölcsi elbizonytalanodás idején a politikai korrektség szabályainak betartása pótol valamit abból, amit az erkölcsiség már nem képes megvalósítani. De van-e különbség a demokrácia erkölce és az igazság között?

Amiskolci rendőrkapitány nyilatkozata körül kialakult feszültségből bonyolult helyzet lett. Ennyire világosan még sohasem különült el egymástól a centrum és a periféria: a politikai megítélés elveit a legtisztábban a távolban, Budapesten fogalmazták meg, az élet ellenben, a maga összetett valóságában Miskolcon zajlik. A kormányzat tévováságában, a saját maga által teremtetett és legmagasabb szintre emelt összeviasszaság jegyében hol ezt mond és tesz, hol azt. Ez az eset is mutatja, gyakorlattá vált, felülről lefelé haladva egyre jobban elharapózik, hogy mindent és mindennek az ellenkezőjét is lehet mondani, majd tenni.

A valóságban azonban az a szívszorítóbb kérdés, mi van az áldozatokkal. Egyrészt az utcai támadások kárvallotaival, akik talán még az elvett pénzt, értéktárgyat is odaadnák előre, cserébe azért, hogy a megalázó eset ne ismétlődjék meg. Másrészt mi van azokkal a magukra hagyott, szegény, gyakran mély nyomorban élő ártatlan cigányemberekkel, akikre visszahullik a rablók által felkavart és táplált indulatok következménye? A félelem az őket körbevevő világ gyűlöletétől. „Az ember számára – ha egyedül a józan ész a fegyvere – nincs szorongatóbb, mint a találkozás az irracionálissal” – írta **Frantz**

Fanon, a francia gyarmati lét fekete filozófusa.

Lakatos Attila cigányvadjának a YouTube-on látható hosszú monológja a legösszetettebb eszmefuttatás arról, mi is lehet a címlapokon szereplő rendőrkapitány okfejtéseinek hátterében. Egy szerre tragikus és életszerű mindaz, amit a vajda mond, egyszerre tükrözi továbbá a vajda kétségbeesését és küzdelmét is saját népe védelmében. Nem fél cigánynak nevezni a károkozó tolvajokat és rablókat, mert a cigányság egészét érzi bajban miattuk. Egy fenyegetett, de önmaga megóvására és jobbitására még mindig képesnek hitt közösség nevében beszél, amely a többségi

társadalomhoz szeretne tartozni. Bár igaz lenne, hogy nem fogytak el még mögötte azok, akikre támaszkodhat!

Ritka élességgel lehet most megtapasztalni, hogy mi a különbség egyrészt a politikailag korrekt fogalma, másrészt a demokrácia erkölce között. Drámaiabb hangsúllyal: távolabb vannak egymástól, mint Budapest és Miskolc. A politikailag korrekt hiedelem, amely szerint kiküszöbölendő minden olyan nyelvi fordulat és minden olyan gyakorlat, amely politikai érzékenységet sért, különös tekintettel a szexualitásra és a rasszizmusra. Egyebek között lekicsinylő, becsmérlő kifejezésekről van szó tehát,

amelyeket a másik féllel elégedetlen, netán reá dühös személy használ. Így minősül szitokszónak a cigány, így lesz korrekt a roma. A hiedelmet akkora közéleti-politikai hátszél erősíti, hogy a társadalmi gyakorlatban politikai kényszerként lehet érzékeltetni. Diktátumnak. Az így keletkező ellenállást a köznyelv leleményei is mutatják. A szitokszó használatának megkerülésére, de a pejoratív tartalom fenntartása céljából olyan, kacsintással is kísért kifejezéseket használ a cigány helyett, mint, mondjuk, az etnikum vagy a kisebbség.

Az erkölcsi elbizonytalanodás jele az, amikor a vélemények, sőt magas szintű politikai döntések meghozatalában a politikailag korrekt toposzainak jut elsőrendű szerep. Ez a változás most már, ha tetszik, ha nem, hozzá tartozik az életünkhöz, el kell fogadni a realitását. Jó néhány esetben sikerült konszenzust is kialakítani, például a haláltáborokkal, a vészkorszakkal kapcsolatban ma már valóban nem lehet kétértelműen megszólalni. Ez példa arra is, hogyan találkozik olykor közvetlenül az erkölcs és a politikailag korrekt.

A főrendőr nem cigányozott. A helyzet drámaisága abból származik, hogy az ellentmondások megértéséhez és kezeléséhez az erkölcsi elvek sokkal több, finomabb és érzékenyebb megoldást kínálnak, mint a

politikailag korrekt, továbbá másként is működnek. Nem kell vallásosnak lenni ahhoz, hogy megértsük és magunkévá tegyük a demokrácia egyik legfőbb elvét, az emberi személyiség tisztelét. Amelyből az is következik, hogy senkit sem szabad megkülönböztetni, megsérteni, üldözni származása, kultúrája miatt. Az efféle elvek azonban belső meggyőződésként mozgatják az embert, nem külső parancsként. Igaz, egyszerűbb persze lenyilatkozni, majd egy látványos politikai gesztussal leváltani, mert az áldozat mondta, amit mondott. Gyors döntés idején nincs idő erkölcsi szempontokkal bíbelődni. Holott a demokrácia

erkölcsé szempontjából alig volt kivetnivaló a rendőrkapitány szavaiban.

A politikailag korrekt túlzott egyszerűsítés alkalmi tolvajokat és notórius bűnözőket hirtelen a cigányság szenvedéseinek példaként jeleníthet meg, így erősítve ellenkező irányból a faji előítéleteket. Az érem másik oldala, hogy az erkölcsi elbizonytalanodás idején a politikai korrektség szabályainak betartása pótol valamit abból, amit az erkölcsiség már nem képes megvalósítani.

Mindebből az a tanulság adódik, hogy az igazi veszélyt a szélsőséges és pusztító indulatok jelentik, nem pedig az a tapasztalat, amit a korrektség és az erkölcs közti

ellentmondás nyomán élünk meg. A veszély lényege, hogy az indulatok gyűlöletté egyszerűsödnek, a gyűlöletből gettósodás lesz, az pedig felerősíti a nálunk még kevésbé elterjedt kommunizmus igényét. Van, aki ezt polgárháborús fenyegetésként éli meg, akad, aki cigány gárdát akar szervezni.

De még nem tartunk itt. A hazai cigányság a magyar társadalom része, ma az a probléma, hogyan lehet megvalósítani a munka és az oktatás révén a leszakadó, kiszolgáltatott helyzetben élő tömegek, cigányok és nem cigányok felzárkózását. Nem a tüntetések, nem a központi direktívák hozzák elsősorban a megoldást, az eddigiek

inkább kudarcot jeleznek ebből a szempontból. Ideje kipróbálni a sok kicsi sokra megy módszerét, ami a konkrét problémák közös, helyben történő megoldását helyezi előtérbe, lehetőleg minden érdekelt bevonásával és az erkölcsi meggyőződésen alapuló jóindulat jegyében. Az erkölcsi meggyőződés ad akkora erőt, hogy az ember, adott esetben, szembe kerülve egy büntett cigány elkövetőjével, képes legyen a tényeket megítélni, és nem vetemedik arra, hogy a bűn esetet a származásnak tulajdonítsa.

Granasztói György
Origo
2009. február 6.

OLLÓVAL ÍRTUK

Tüntetés a Magyar Hírlap-bojkott ellen a Kossuth téren

Mintegy két és fél ezren tüntettek a Magyar Hírlap bojkottja ellen és a sajtószabadság mellett pénteken Budapesten, a Kossuth téren. Ezzel kívántak tiltakozni a miniszterelnök által az újsággal szemben meghirdetett bojkott ellen. **Gyurcsány Ferenc** arra szólította fel az állami intézményeket, hogy ne fizessenek elő a Magyar Hírlapra, és ne hirdessenek a lapban egy, a vesztegetési gyilkosság kapcsán megjelent véleménycikk hangvétele miatt.

A felszólalók többsége a miniszterelnök kemény bírálata mellett külön köszönetet is mondott **Gyurcsány Ferenc**nek azért, hogy a lehető legjobb ingyenreklámmal biztosította a lapnak. **Széles Gábor**, a Magyar Hírlap tulajdonosa az összegyűlt előtt azt hangoztatta: Gyurcsány Ferenc alkalmatlan miniszterelnöknek, nagyobb károkozóként fog a történelemben bevonulni, mint **Rákosi Máttyás**. **Farkas Félix** a Luno Drom képviselőjében arról beszélt, hogy **Bayer Zsolt** írása nem sértő a cigányság számára. Szerinte Gyurcsány Ferenc a cigányság mögé

bújva sértette meg a sajtó- és véleményszabadságot azáltal, hogy bojkottot hirdetett a Magyar Hírlap ellen. A Luno Drom nevében lemondásra szólította fel a miniszterelnököt és kormányát.

Morvai Krisztina, a Jobbik európai választási listavezetője „hibbant Néronak” nevezte Gyurcsány Ferencet. Ő azt köszönte a miniszterelnöknek, hogy lépésével ismét összehozta az embereket. **Stefka István**, a Magyar Hírlap főszerkesztője arról beszélt, hogy Gyurcsány Ferenc átlépett egy határt: a rákosi-kádári időköt idézve akarják „befogni a lap száját”.

Bayer Zsolt közíró beszédében úgy vélte, hogy Magyarországon a bajok akkor kezdődtek, amikor kitalálták azt, hogy a tolvajokat nem tolvajoknak, hanem megélhetési bűnözőknek kell hívni. Azt hangoztatta, Magyarországon már 700 éve cigánynak nevezik a cigányt, ennek így is kell maradni, „ők a barátaink”. Ugyanakkor a tanároknak támadókat, a gyilkosokat, a rablókat, a tolvajokat, akik adott esetben cigányok, cigányoknak is kell nevezni.

Széles Gábor és Bayer Zsolt többekkel együtt egy Ikarus-busszal érkezett a

helyszínre, ahol tapssal fogadták őket. Több tüntető árpádsávos és nemzeti színű lobogót tartott a kezében. Többen azt skandálták: „Gyurcsány, takarodj!”

A rendőrség lezárta a Kossuth tér egy részét az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium előtt, a 2-es villamos a tüntetés ideje alatt nem járt. A tüntetést követően az emberek többsége a Kossuth téri metróállomásra özönlött be, ezért rendőri irányításra volt szükség a mozgólépcsőknél.

MTI – Magyar Nemzet
2009. február 13.

KÖZLEMÉNY

A „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség nevében kijelentjük, hogy **Bayer Zsolt** Magyar Hírlapban tett kijelentése, miszerint a veszprémi késelés elkövetőit állatnak nevezte, sem a szervezetünk számára, sem a tisztességesen élő cigányság számára nem volt sértő, mert az ilyen súlyos bűncselekményt elkövetőket – legyen az cigány vagy nem cigány – mi sem minősítünk másként.

Gyurcsány Ferenc miniszterelnök a cigányság mögé bújva akarja elérni azt, hogy az állami tulajdonú vállalatok mondják le előfizetésüket, és ne hirdessenek a Magyar Hírlapban. Véleményünk szerint Gyurcsány Ferenc ezzel súlyosan megsértette a sajtó és véleménynyilvánítás szabadságát, ismételten felhasználva a kiszolgáltatott helyzetben lévő cigányságot.

Felszólítjuk a Miniszterelnököt és kormányát, hogy inkább tegye a dolgát, és a cigányság integrációját, azaz a foglalkoztatását, a tanulását, a tisztességes, emberhez méltó élet megteremtését segítse elő.

Budapest, 2009. február 13.

Farkas Flórián
elnök

KÖZLEMÉNY

A „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség Elnöksége a 2009. február 14–15. napján Lakiteleken tartott ülésén többek között tárgyalta a brutális gyilkossággal kapcsolatosan kialakult társadalmi helyzetről is.

Az Elnökség aggodalommal tapasztalja, hogy az elmúlt hónapokban megdöbbentő mértékben szaporodtak az élet- és vagyonbiztonság elleni bűncselekmények, ugyanakkor erősödött az egyébként is súlyos feszültségekkel terhes magyar társadalomban a cigányok és a nem cigányok közötti feszültség. A Lungo Drom mélysegesen elítéli a bűnelkövetés minden formáját és ellenez mindenfajta erőszakot, akárki ellen is irányuljon az. Elítéljük azokat is, akik nem tartják be a tisztességes együttélési normákat.

A Lungo Drom Elnöksége többek között határozott arról, hogy megyei és területi szinten együttműködést alakít ki a rendvédelmi szervekkel közös polgárőrség szervezése érdekében, a bűnmegelőzés és a településeken lévő esetleges feszültségek csökkentése céljából.

Felhívjuk valamennyi – parlamenten belüli és parlamenten kívüli – párt figyelmét arra, hogy ne azonosítsák a cigány származású bűnelkövetőket a cigányság többségét kitevő tisztességes emberekkel. Ne bélyegezzék meg őket! A Lungo Drom nem tartja elfogadhatónak, hogy a bűnelkövetők vétkeit a cigányság egészén torolja meg a közvélemény. A meglévő problémát osztársadalmi problémának tekintjük elsősorban és nem cigányügynek.

Felszólítjuk a kormányzatot, hogy a kialakult helyzeten segítsen megfelelő szabályozással, és teremtsen meg a közbiztonságot Magyarországon! Haladéktalanul kezdje meg a cigányság integrációjához szükséges programok végrehajtását! Ennek hiányában ugyanis reális veszélye van annak, hogy a meglévő feszültség és előítélet még tovább erősödjön az egyébként is reménytelenségben élő cigánysággal szemben. Ezért pedig a felelősség kizárólag a kormányzatot terheli.

Szolnok, 2009. február 16.

A „Lungo Drom”
Országos Cigány Érdekvédelmi
és Polgári Szövetség Elnöksége nevében:

Farkas Flórián
elnök

SAJTÓKÖZLEMÉNY

Öt roma lap felelős kiadói és szerkesztői a mai napon állást foglalunk abban, hogy az öt roma lap létét a megszűnés fenyegeti, ha a lapok nem kapják meg az előző évek gyakorlatának megfelelően a lapok megjelentetését biztosító 2009. évi költségvetési támogatást.

A jelenlegi gyakorlat súlyosan veszélyezteti a roma információs önrendelkezés jogát és előidézhetheti az információs kapcsolat teljes megszűnését a civil szervezetek, a helyi cigány kisebbségi önkormányzatok, az Országos Cigány Önkormányzat és az olvasók és előfizetők között.

A közlemény aláírói tiltakoznak a most kialakult kormányzati gyakorlat ellen, amely több törvényben foglalt kisebbségi jogokat is sért.

Felkérjük **Kiss Péter** kancelláriaminiszter urat, hogy haladéktalanul intézkedjen az öt roma lap fennmaradásának érdekében.

Budapest, 2009. február 18.

Sárközi Károly s.k.

tag

Magyarországi Nemzeti és Etnikai
Kisebbségekért Közalapítvány Kuratóriuma

Farkas Flórián s.k.

felelős kiadó

Lungo Drom Romalap

Rostás-Farkas György s.k.

felelős kiadó

Khetano Drom

Sárközi Angéla s.k.

felelős szerkesztő

Világunk

Varga Erika s.k.

felelős kiadó

Glinda

Zsigó Jenő s.k.

felelős kiadó

Amaro Drom

FELHÍVÁS

Tatárszentgyörgyön, a 2009. február 23-án történt tragédia során egy ötéves kislány és édesapja veszítette életét. Az eset során a család lakóháza és minden vagyona megsemmisült.

Kérjük, amennyiben lehetősége van rá, támogassa adományával az árván maradt családot.

Adományát az alábbi számlaszámra utalhatja:

Jakab Renáta, Tatárszentgyörgy
Örkényi Takarékszövetkezet Tatárszentgyörgyi Kirendeltsége
Számlaszám: 65500020-30038133-61000008

A Fidesz–KDNP európai parlamenti jelöltlistája

A Fidesz – Magyar Polgári Szövetség Választmánya 2009. január 17-i ülésén elfogadta a párt európai parlamenti választásokra szóló jelöltlistáját és annak sorrendjét, amelyet **Orbán Viktor** pártelnök ismertetett. A listát **Schmitt Pál**, a magyar néppárti delegáció jelenlegi irányítója vezeti, őt követi **Szájer József** és **Gál Kinga**.

Az alábbiakban közöljük a jelöltek névsorát és célkitűzéseit.

1. Schmitt Pál (66)

2. Szájer József (48):
Célom ezután is az egész nemzet képviselete az Európai Unióban.

3. Gál Kinga (39): A harmadik hely megtisztelő, az emberi és a gyermekjogok területén végzett munkám iránti megbecsülés jele. Cél a hazai és határon túli magyarok érdekérvényesítésének erősítése is.

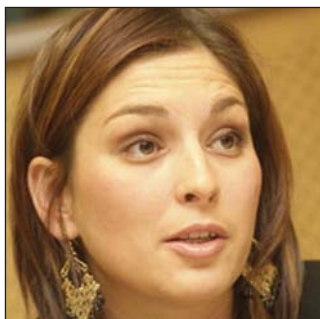
4. Áder János (50): Tizenkilenc éves parlamenti tapasztalatomat kamatoztatva arra törekszem, hogy Magyarország minél több támogatást szerezhesen meg az Európai Unió alapjaitól.

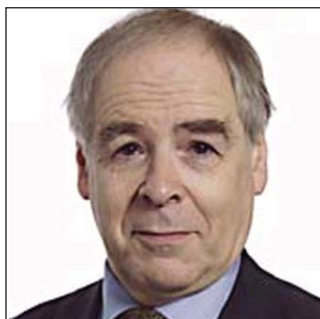
5. Surján László (68): Kihívás, hogy az EP – új tagállam esetében először – a 2010-es költségvetés megalkotásának irányításával bízott meg. A Fidesz–KDNP a jelöléssel esélyt ad a bizonyításra.

6. Deutsch Tamás (43): Kisebbsajta csodaként éltem meg a felkérést, s rögtön elfogadtam. Egy erős Európában erős Magyarorszáért szeretnék dolgozni.

7. Járóka Livia (35): Mostantól a cél egy olyan stratégia elkészítése, amely egységes felelősségvállalást ró a tagországokra a romák munkaerő-piaci visszaintegrálásában.

8. Schöpflin György (70): Magyarországot képviselem Európában, Európát pedig Magyarországon.

9. Gyürk András (37): A választás a változásról szól, amelyet a Fidesz jelent. Továbbra is az erős Európáért és Magyarorszáért kívánok dolgozni, ahogy az elmúlt öt évben is ez volt a célom.

10. Öry Csaba (57): Hatékonyan küzdöttünk a szabad munkaerő-áramlást korlátozó országokkal szemben. A jövőben a határokon átnyúló szociális, egészségügyi ellátás bővítése a célkitűzésünk.

11. Glattfelder Béla (42): Ahogy 2004 óta, a jövőben is a közös uniós agrárpolitikáért küzdök, mert Magyarország az erős Európában érdekelt, amelynek fontos része az erős közös agrárpolitika.

12. Kósa Ádám (34): Nagy megtiszteltetés lenne, ha az Európai Parlamentben az első siket képviselőként jeleníthetném meg nemcsak a fogyatékosok, hanem az egész nemzet érdekeit.

13. Hankiss Ágnes (59): A felkérést történelmünk európai megismertetésére használnám, és arra, hogy a polgári értékrendnek érvényt szerezzünk itthon és Európában is.

14. Győri Enikő (41): Tizenhét éve foglalkozom európai uniós ügyekkel, a mostani felkérést nagy megtiszteltetésnek vettem. Ennek elfogadása a szakértőből a politikai pálya felé tett lépésként is értékelhető.

15. Bagó Zoltán (34): Megfigyelői státusban dolgoztam már Brüsszelben a jogi és belső piaci bizottságban. Tanulmányokat is folytattam ezen a téren, ez lehetne a szakterületem.

16. Hölvényi György (47): Több Magyarországot Európának! Az unió nem azt várja el, hogy mindenki mindent végrehajtsa, hanem a határozott véleményt a kompromisszumkészséggel együtt.

17. Szemerkenyi Réka (43): Egykori biztonságpolitikai államtitkárként évek óta kutatok az energiabiztonság és energiapolitika témakörben, mert a politikai befolyásszerzés egyik kulcseleme napjainkban az energia.

18. Ékes József (58): Legfontosabb cél Magyarország elvesztett kedvező megítélésének a visszazérése az európai szervezetekben. A Fidesz kiváló EP-csapata új szintre vihet a magyar külpolitikába.

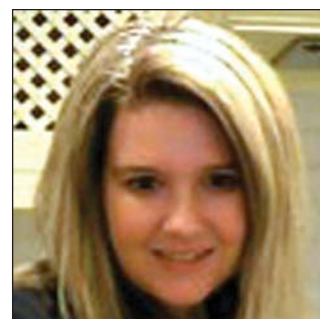
19. Frivaldszky Gáspár (33): Munkajogászként azért dolgozom, hogy ne módosulhasson a családok rovására az unióban a munkaidő-szabályozás.

20. Hammerstein Judit (40): Egy néppárti képviselőnek önbizalmában megerősödött, közös cselekvésre képes Európáért kell küzdenie, ami egyet jelent Magyarország jövőjével is.

21. Gulyás Gergely (28): Jogászként elsősorban az unió intézményrendszerének reformját, valamint az alapvető szabadságjogok egységes garantálását tartom kiemelt fontosságúnak.

22. Tóth Edina (34): 2004 óta Brüsszelben dolgozom. Átlátom az unió működését, kiterjedt kapcsolatrendszerem van. Ezzel a tudással a továbbiakban is hozzá tudok járulni a magyar érdekérvényesítéshez.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Cigány Kisebbségi Önkormányzat

LD élete címmel új rovatot indítunk, amelyben a „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség megyei képviseleteinek életét mutatjuk be. A harmadik rész a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Cigány Kisebbségi Önkormányzattal és tevékenységével foglalkozik.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Cigány Kisebbségi Önkormányzat székhelye Nyíregyháza. Az önkormányzat elnöke **Lakatos István**, alelnöke **Pusuma József**, tagjai: **Balogh Pál**, **Farkas Tibor**, **Horváth János**, **Kocserha Csaba**, **Tóth Pál**, **Varga Dénes** és **Varga Zoltán**.

A Szabolcs Megyei TCKÖ 2007-ben legfontosabb megállapodását az Észak-alföldi Regionális Munkaügyi Központtal kötötte. Mivel az Észak-alföldi Régió a hátrányos helyzetű térségek közé tartozik, és a térségben élő roma lakosság munka világába való beilleszkedése nehézségekbe ütközik, az Észak-alföldi Regionális Munkaügyi Központ úgy döntött, átadja tapasztalatait a régióban működő megyei cigány kisebbségi önkormányzatoknak, és együttműködési megállapodást köt velük. Ezen megállapodást a Hajdú-Bihar Megyei, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei, illetve a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Cigány Kisebbségi Önkormányzatokkal kötötte meg 2007 szeptemberében. A felek megállapodtak abban, hogy kölcsönösen tájékoztatják egymást a saját területükön megvalósítandó programokról, projektekről,

Lakatos István

valamint rendszeressé teszik a roma foglalkoztatással kapcsolatos információk, adatok cseréjét. Ezen kívül segítséget nyújtanak egymásnak projektek elkészítéséhez, illetve megvalósításához.

Lakatos István elnök úgy véli, az önkormányzat komoly sikereket ért el a 2008-as évben. Több hatósági szervvel sikerült együttműködési megállapodást kötniük, így a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitánysággal, a Tűzoltósággal, a Katasztrófavédelemmel, a Magyar Vöröskereszttel, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat, a Lippai Mezőgazdasági Szakközépiskolával és a Gyermekek és Ifjúságvédelmi Intézettel (GYIVI). A nemzetközi együttműködést szolgálja a szlovákokkal kötött megállapodásuk, melyet reményük szerint 2009-ben hamarosan követni fog a románokkal, az

ukránokkal és a lengyelekkel való összefogás is.

Az önkormányzat számára fontos előrelépést jelentett a tavalyi évben, hogy autóbust tudtak vásárolni munkájuk segítésére. Így már nem jelent problémát azokra a helyszínekre való azonnali elutazás, ahol a gondok felmerülnek.

Az önkormányzat kiadásában jelenik meg a *Romalap* nevet viselő, mindeddig havonta – 2009-ben már negyedévente – megjelenő kisebbségi újság, amelynek főszerkesztője Balogh Pál. A múlt évben a megye minden cigány kisebbségi önkormányzata részére el tudták juttatni az általuk kiadott lapot, ezzel is a folyamatos tájékoztatást szolgálva.

Az önkormányzat munkájának szerves részét képezi a különböző rendezvények támogatása: az előző évben

64 cigány kisebbségi önkormányzatot, kisebb-nagyobb rendezvényeket, fesztiválokat, falunapokat részesítettek támogatásban. A TCKÖ fontosnak tartja, hogy 2009-ben is hasonló módon támogassa a fent említett rendezvényeket, hiszen mindezek nélkülözhetetlenek a cigányság kulturális autonómiájának megteremtése és megőrzése érdekében. Ennek figyelembevételével fogadták el az önkormányzat 2009. évi költségvetését is.

A kisebbségi önkormányzat 2009. évi tervei között szerepel többek között a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitánysággal való további együttműködés. Ennek értelmében tanfolyami rendszerű oktatás keretében 21 roma származású személy 4 hónapos biztonsági őri képzésben vehet részt. Mindazok, akik a tanfolyamot elvégzik, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a rendőrség állományában fognak dolgozni, s ha tovább képzik magukat, rendőrök lehetnek. Kiemelt fontosságú, hogy a programban résztvevők a tanfolyam ideje alatt bért is kapnak, amely egyfajta motivációként is hathat a jelentkezők számára, ugyanakkor a lemorzsolódás veszélyét is csökkentheti.

Elvárásolt világ

Bizonytalan a jövő

A környék idegközpontja a kocsmá. Takaros épület, a bejárat előtt egy fiatalember sepreget. Kerékpárok a falnak támasztva. Egy vendég a szatyrát épp a kormányra akasztja: üvegek csörömpölnek benne.

Bent vágni lehet a füstöt. A tulajdonos kiszolgál a pultnál. Kitöltött pálinka illata leng. Kapható üveges és csapolt sör is. Az asztaloknál beszélgető, koccintgató vendégsereg. A sarokban álló biliárdasztalra most senki sem kíváncsi.

– Csendes, nyugodt hely ez – mondja a kocsmáros –, balhéktól mentes. Erre nagyon ügyelek. Mindenkit személyesen ismerek, tudok a napi gondjairól. Ezek az emberek őszinték, kitarulkozók. Vannak állandóan itt tanyázók, akiknek szinte megáll az idő, és akadnak, akik megisznak valamit, s gyorsan távoznak. Nálam nincs hitel, de a részeg vendég sem szimpatikus.

– Sokat isznak az emberek?

Homlokát ráncolja, és nagyot sóhajt.

– Igen, de ennek több oka van. Akinek megszűnik a munkahelye, annak idő kell, amíg összeszedi magát lelkiileg. De az anyagiak kérdése már politika is. Erről nemcsak az egyszerű emberek tehetnek. Tudja, akiknél vastagabb a buksza, annak kevesebb a gondja. S ez nem is a mi szintünk.

Keresztnevetem hallom. Egy kalapos ember integet felém, volt falumbeli. A bevásárlás után tett ide kitérőt.

– Most itt ülünk és keseregünk – viszi a szót egy nagybajszos –, de jólesik nosztalgizni. Hajdanában műszak végén özönlött a nép a presszókba. A nehéz kohá-

szati munka elfogadott velejárója volt ez a „jutalom”. Meg ott volt a géemkázás. Sokat kerestünk, sok le is ment a torkunkon. De megérte, mivel volt gyarapodás.

Nem old meg semmit

– Most azért iszom, mert nincs munkám. Nincs rám szükség. Nem jó ez, tudom, de az itóka felejtet. Elvárásolt világ ez. Míg zsongok a piától, addig minden jó, aztán csak a komor valóság marad. Szeretem a családomat, ezért hamarosan abba kell ezt hagynom. Nem akarok a lejtő szélére kerülni.

Bólogatnak a mondókájára. A legfiatalabb az állát támasztja, és lassan mondja.

– Bizonytalan a jövő, de a mámor nem old meg semmit. Azt a keveset is sokan megisszák. A munkahelyen nem lehet piálni, nem ajánlatos. Aki ezt teszi, önmaga ellensége. Nem érdemes a barátságok, érdekek miatt sem, mert nem igazi emberi kapcsolat az, ahol az összetartó erő csak a pohár. Egy kis időre jó ilyen helyen elbeszélgetni, de semmi több.

Ismerősöm felemeli jobb kezét.

– A mércét mindig tudni kell, az ember érezze, hol a határ, különben lecsúszik. Az ital szétválasztó és nem összetartó. Az eredmény: válások, öngyilkosságok. Menekülés az életből, ha elszáll a remény. Aki a gyermekeit szereti, annak a legrosszabb pillanatokban is gondoskod-

nia kell a családjáról. Most ezt isszuk, erre telik, kommerszre. A mértéktelenség azonban a jobb körökben is azokat a problémákat szüli, mint a szegényeknél. A családi békességet a pénz, az ital sohasem pótolhatja. A tragédiát mindenkinek magának kell elkerülnie. Kinek hiányzik a cirkusz?

Egy, a gyengébb nemhez tartozó vendég közelít a szomszéd asztaltól.

– Kinek mi köze hozzá, hogy én iszok, és hogy miért iszok? – harsogja. – Ha kibeszelném magamat, a problémám és a magányom akkor is megmaradna. Egészségünkre! – mondja, s megissza italmaradékát, majd a pult felé indul.

A kőjáték nem tereli el a kocsmái gondolatokat.

Sorsunk korlátai

– Emlékeztek még a tilalmi időkre?

Harsány nevetés a válasz.

– Azok a trükkök... Sokan meg is gazdagodtak rajta. Amikor megszüntették a féldecis üvegeket, akkor kaptott rá a nép az italozásra. Jött a két decis meg a félliteres. Több fogyasztó volt, így az állam a tilalom idején is kaszált. Volt forgalom, és büntették az embereket. A vége az lett, hogy egy-egy ember a figyelésért kapta az itókáját. Sokszor becsmépsztek a szeszt a munkahelyre, például üres tejzacskóban, amit újra összeforrasztottak a szájánál. Nyu-

godtan megmutathatták a portásnak is. A „kilenc órai” tilalom idején a boltban a pénztáros tudta előre, hogy a zacskóban a kifli társa egy üveg.

Kifelé készülöben még szó esik a névnapok nem is olcsó megünnepléséről. Abban maradunk, hogy az italozási szokások alig változtak, s hogy mióta világ a világ, ittak az emberek. Aki akarja, mindig megissza a magáét.

Az elhangzott vélemények a valóság ismeretéből fakadnak. Az alkoholfogyasztás motivációi különbözőek. Valamennyien tudják, ismerik az okokat és a következményeket, mégis megteszik. Miért? Ha kialakult a rendszeres alkoholfogyasztás, akkor nagy akaraterő kell a lemondáshoz, de nem kevés kell a visszafogottabb tempóhoz sem. Ennek függvénye a pénztárca tartalma és a család türelme. Mert ahol kevés a jövedelem, ettől fontosabb dolgokra kell a pénz. Sorsunk korlátai megszabják életünk színvonalát, gondolkodásunk, viselkedésünk mértékét. A változtatás szükségére mindenkinek magának kell rájönnie. Segítség másoktól nemigen várhat senki.

Gondolataimból hangos beszéd riaszt fel. Egyszerre többen érkeznek a bejáratához. Rájuk is elvárásolt világ vár. Otthon-kocsmá. Zsibbadás-tisztulás.

Minden folytatódik tovább?

Józsa Zoltán

ARCUSFEST 2009-ben is

A Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány (MNEKK) a Miniszterelnöki Hivatal Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Főosztályával és a magyarországi nemzetiségek színházi műhelyeivel együttműködve idén is megrendezi az „ARCUSFEST 2009” VII. Magyarországi Nemzetiségi Színházi Találkozót.

Immáron hetedik alkalommal várja „A játék hete” – az ARCUSFEST Nemzetiségi Színházi Találkozó – a nemzetiségi színjátszás iránt érdeklődőket a budapesti Thália Színházban és a Budapest Bábszínházban 2009. február 26. és március 6. között. Ezúttal 11 nemzetiség (bolgárok, görögök, horvátok, lengyelek, németek, romák, románok, szerbek, szlovákok, szlovének és ukránok) 18 színházi műhelyének 18 előadását láthatja a közönség – 11 nyelven. A színház közös nyelvéen 2009-ben megszólaló különböző nyelvek is bizonyítják: a kisebbségek élénk szellemi életet élnek, képesek saját életük tanulságait a művészet nyelvéen általános érvénnyel megfogalmazni.

A találkozó egyik fontos célkitűzése: elősegíteni, hogy

a közönségből közösség kovácsolódjon. Olyan társadalmi réteg, amely komolyan érdeklődik minden magyarországi nemzetiség színházi kultúrája iránt.

Faludy-Villon: Máshogy

Az ARCUSFEST 2009 Nemzetiségi Színházi Találkozó keretében kerül színpadra a Cinka Panna Cigány Színház előadásában a **Faludy-Villon: Máshogy** című versdráma, amelyben François Villon balladáit hallhatjuk Faludy György átdolgozásában. A színdarabot március 3-án, kedden 18.00 órától tekintheti meg a közönség magyar nyelven a Thália Színház Új Stúdiójában (1065 Budapest, Nagymező u. 22–24.). A két

felvonásos színdarab érdekessége, hogy nő játssza Faludy Györgyöt.

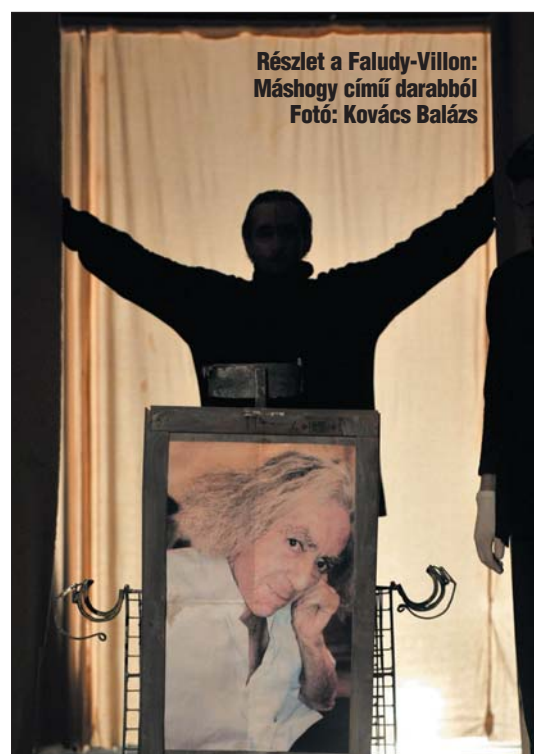
Faludy-Villon szerepében **Jónás Judit** Domján Edit-díjas színművészt láthatják, a Clownt **Csapláros László** alakítja. Közreműködik **Major Róbert** zenész, színész, valamint **Choli Darózi József**, aki az Akasztófavirágok című balladát olvasa föl. A darabot rendezte: **Balog János** színművész mv.

A darabról

Két férfi, két sors, két titok. Faludy és Villon. Mi a közös a két költőseniben, akit több száz év választ el egymástól? Talán a meg nem értettség, a hosszú vándorlás, a menekülés saját hazájuk és kortársaik elől? Faludy páratlan érzékenységgel, könnyedséggel és szépséggel rejtette saját gondolatait a középkori csavargó zseni álarcá mögé, mintegy maszként, le nem mosható álarcént használ-

nálva Villont, és talán haláláig sem vette le azt. Az előadás kérdéseket tesz fel és válaszokat keres, melyik versbe hogyan takarta el Faludy lázadását a magyar társadalommal szemben, szembezállását a fasizmusmal, kíméletlen reakcióit, amellyel a diktatúrát ostromozta.

Az előadás nyíltan provokál, mert nő játssza Faludyt, megragadva ezzel nemtelenségét és kortalanságát egy, a valóditól elrugaszkodott világ diszleteibe ágyazva, ahol nincs más csak a zseni és a hasadt gondolat. Harc, lázadás és megalkuvás százados mókuskereke ez, mely élénk tárja a nem ismert Faludyt, a csavargót, a világpolgárt, aki egy egész életen át vándorolt.

Az ARCUSFEST 2009 további előadásai:

1. A Karaván Színház előadásában **Garaczi László**: Csodálatos vadállatok című drámája magyar nyelven.
2. Cervinus Teátrum – **Tolnai Ottó**: Bayer-aszpirin című monodráma szlovák nyelven feliratozással.
3. Hókirálynő Meseszínpad – **Szécsi Magda**: Cincinfrász Kincsesládája című zenés mesejáték magyar nyelven.
4. Vertigo Szlovák Színház – **Július Barc-Ivan**: Ketten című tragédia bohócokkal szlovák nyelven, tolmácsolással.
5. Dom Otwarty Színház Csoport – Polaris avagy az Ígéret földjének galaxisközi újjáépítése című színpadi kollázs lengyel nyelven, tolmácsolással.
6. Malko Teatro – **Angelova–Hadzsikosztova**: Elada Pinyo és az idő című fuzionális performance bolgár nyelven, feliratozással.
7. Romano Teatro – **Szegedi Dezső–Horváth Zsolt**: Antigoné című rock musical magyar nyelven.
8. Vidám Barátok – **Kovács László**: Választás című vígjáték szlovén nyelven, tolmácsolással.
9. Pécsi Horvát Színház – **Ephraim Kishon**: A házasságlevél című vígjáték horvát nyelven, tolmácsolással.
10. Pathália Színtársulat Schillerkedéseink című darabja német nyelven, tolmácsolással.
11. Magyarországi Német Színház – **William Shakespeare**: Lear király című tragédia német nyelven, tolmácsolással.
12. Kulturális Offenzíva – **Szabó Edit**: A bohém című vígjáték német nyelven, magyar nyelvű kísérlappal.
13. Magyarországi Ukrán Színház – **Marko Kropivnickij**: Revízióra készülődve című vígjáték ukrán nyelven, magyar nyelvű kísérlappal.
14. Román Színház Kör – **Eleonora Chiriac**: Commedia dell'arte című színdarab román nyelven, kísérlappal.
15. Teatrul Vis – **Egressy Zoltán**: Sóska, sültkrumpli című színdarab román nyelven, tolmácsolással.
16. Magyarországi Szerb Színház – **Edward Albee**: Nem félünk a farkastól című dráma szerb nyelven, tolmácsolással.
17. Neaniki Szkini – **Dimitriosz Hadzisz**: Margarita Perdikari lírai egyfelvonásos görög nyelven tolmácsolással.

Jónás Judit és Csapláros László
a Faludy-Villon: Máshogy című darabban
Fotó: Kovács Balázs

További információk (helyszín és időpont) az előadásokkal kapcsolatban az ARCUSFEST honlapján, a www.arcusfest.hu oldalon található.

* * *

„A játék hete a játék örömét kínálja: nemcsak a társulatoknak, de a nézőknek is” – ígéri **Frigyesi András** ARCUSFEST programigazgató és **László Péter** ARCUSFEST társadalmi kapcsolatok igazgatója.

A rendezvényre jegyek kaphatók a Thália Színház, illetve a Budapest Bábszínház pénztárában, valamint jegyértékesítőinél és a www.interticket.hu honlapon keresztül, továbbá a nemzetiségi szervezeteknél. Információk a jegyekről a www.arcusfest.hu honlapon található.

Paramisza phenel ó phuro rom

Mesél az öreg cigány

A cigány népmese – 2. rész

Wuscher Anna összeállítása

Hogyan kerülhettek a cigány mesékbe idegen meselemek?

Az bizonyos, hogy nem cigány ember cigánynak nem mesélt, hacsak nem véletlen hallgatója volt a magyar mesének falusi munka alkalmával.

Ilyen pedig bőven akadt, különösen a ház udvarán végzett munkáknál, például kukoricafosztáskor. A Felvidéken, Léva környékén és Szarvason szinte minden családhoz bejáratos volt egy-egy cigány ember; udvarosként emlegették őket. Ugyanezt mondta el Kiskomáromban *Tiboldi Mária*, Komáromvárosban *Király István*, Kátyon *Uri Ilonka*.

Ha a cigány mesemondó ilyen alkalmakkor hallott új történeteket, azt a saját ízlése szerint átalakította, és műsorára vette. Leghamarabb az aranyhajú lány történetét szerették meg. Természetesen az aranyhajú lány cigány volt, mert a cigányok nagyon szeretik a szőke lányokat.

A cigány mesék nem gyerekmesék

A hallgatóság kortól függetlenül vesz részt a mesehallgatásban. A csecsemő anyja karján ül, a nagyobbacska gyerek anyja lába elé kuporodik le, de az öregek is

valamennyien ott vannak. A mesélő nincs tekintettel a hallgatóság korára. Nem trágárkodik ugyan, de nem is gügyög a gyerekek kedvéért. A cigány világban kemény az élet. Az egy helyiségből álló lakásban zajlik az élet minden tevékenysége, ezért edződik meg, ezért érik hamarabb a cigány gyerek.

A könyv alakban megjelent cigány meséket a cigá-

Mit tapasztaltunk a cigány mesékről?

A cigány mesemondó általában szavahihető idős férfi; ritkán nő, de ő is mindig férfi mesemondóra hivatkozik. Az igazi mesemondó meszszre földeket bejárt, ismeri a hegyet, a völgyet, jó emberismerő, sok meselelet ismer, s ezeket kombinálja.

Az aranyhajú lány cigány volt, mert a cigányok nagyon szeretik a szőke lányokat

nyok kortól függetlenül szívesen olvassák. Sőt legtöbbjük csak mesét olvas, ezért meseéhségük van. A nem cigányok is szívesen olvasnak cigány meséket.

Szükséges, hogy a mesék megőrzése mellett visszaadjuk azt a cigány népnek, mint ahogyan *Bartók Béla* és *Kodály Zoltán* tette a magyar népzenevel.

Legtöbbször analfabéta, tehát nem könyvből szerzi ismereteit. A meséket szinte szó szerint mindig ugyanúgy mondja el. Hivatása a mesemondás. Tevékenységét a cigány közösség legtöbbször jutalmazza.

Amíg egy cigány emberből mesemondó lesz, meg kell járnia a tanulás lépcsőfokait:

1. A már hallott mese felismerése.
2. Az érdekesebb részek megjegyzése.
3. A mese saját ízlés szerinti átalakítása.
4. Össze kell szednie a bátorságát, hogy a közönség előtt beszédre, mesélésre vállalkozzon.
5. Szükséges, hogy bele tudja élni magát a mese cselekményébe.
6. Tehetség kell a mese dramatizálásához, mert a mesélő eljátszsa a mesét, mint egy színházi monológot.

A cigány mesemondónak közönség kell. A siker, az elismerés lelkesíti.

Az igazi mesélőt zavarja a magnetofon. Nem érti, miért akarják rögzíteni, megőrizni a hangját. Fel akarják használni ellene?

Minden mesélő másképpen mondja el ugyanazt a mesét, más-más elemeket használ fel, és más elemet hangsúlyoz, például Csudabunda, Egérbunda.

Töredékmese nem létezik. Ha ilyennel találkozunk, az azt jelenti, hogy nem találtuk meg az igazi mesemondót. Az ilyen töredékmese csak arra jó, hogy keressünk tovább, és a teljes mesét megtalálva jegyezzük le. Ne hallgattassuk el a kezdő mesemondót!

A cigány mese hallgatósága hálás közönség, ismeri a

mesemondó öttől huszonöt meséjét, cím szerint kéri es-ténként a mesét, együtt él a cselekménnyel, drukkol a főhősnek, bekiabálással se-gíti, hogy elérje célját, pél-dául: „Jobbra menj, arra van a jó út!”, vagy „Ne menj be a házba, ott vár a boszor-kány!”. A mese cselekmé-nyén nem engednek változ-tatni. Ha a mesélő másként mond valamit, kijavítják: „Nem két galamb beszél-getett, hanem három.”

A mese neveli a hallgató-ságot. Egyik tanítványom, **Virág Sanyi** 1973 elején mondott egy mesét, melynek az volt a vége, hogy a cigány legény üveghintóval elhozta az édesanyját a kastélyba, ahol feleségül vette a király-kisasszonyt, s ezután semmi gondja nem volt a cigány-asszonynak. Pár hónap múl-va felkeresett Virág Sanyi édesanyja, és elmondta, tud-ja, hogy a fia hallgat rám. Kérte, beszéljek vele, hogy segítsen otthon a házimun-kában, mert ő beteg és egye-dül nem tudja ellátni a csalá-dot.

– Sanyi! – szólítottam a fiút. – Hogy is fejezted be azt az év eleji mesét?

– A cigány legény üveg-hintóval hozta el az édesany-ját a királyi kastélyba – mondta a gyerek szemlesüt-ve.

– Sanyi! Te is elvinnéd az édesanyádat? Én nem hi-szem, mert csak egy kicsit kellene segítened otthon, amíg ő beteg, és te ezt sem teszed meg.

A gyerek nem szólt sem-mit. Hetek múlva az édes-anyja megköszönte a fiúval való beszélgetést. Elmondta, hogy a fia olyan, mintha ki-cserélték volna, figyelmes, segít, ahol csak tud. Nem én, hanem a mese nevelőereje hatott Sanyira.

A cigány mese részei

A cigány mesének három fő része van:

1. Bevezetés
2. Cselekmény
3. Befejezés

A cigány mese bevezetése

A bevezetés hasonló a ma-gyar és a környező népek meséihez. „Hol volt, hol nem volt, volt egyszer...”

A hely bizonytalan, az idő végtelen. A cigány mesék egy része megőrizte a ci-gányság vándorlásának egy-egy állomáshelyét. Van, amikor a mesélő tudja, hogy hol van a megnevezett hely-ség, de néha csak a helység neve marad meg emlékek. Említék néhányat: a bara-nyai Hagyópusztá, Ferna, a nógrádi Pécskő, a zalai Ne-keresd, Hideghalmi temető, Bökölyös, Káka stb. Gyak-ran emlegetik a Gecemáni kertet.

A mesélőknek nincsenek földrajzi ismereteik. A me-sékben összekeverik az or-szágot, a megyét, a várost. Olyanokat mondanak, hogy hét megyének volt az ura. Abban a városban az volt a király vagy az volt a pápa. A hetvenes években ezt a gyengéjüket ragadta meg egy vicc.

Találkozik két cigány.

– Szervusz, Gazsi. Hol jártál, hogy nem láttalak egy hónapja?

– Hol jártam volna? Lon-donyországból muzsikál-tam.

– Ne mondd! Éppen Lon-donyországból, hisz azt sem tudod, mi Londonyországfő-városa.

– Hogyne tudnám, Párizs.

– Na ezt véletlen ettalál-tad. Hanem tudod, én milyen uraknak muzsikáltam? Úgy ültek: egy király, egy pápa, egy király, egy pápa.

– Beszélsz bolondságot. Hiszen pápa csak egy van.

– Nekem mondd? Csak Jánosból volt huszonhárom, hol van akkor még a többi.

(Félre a tréfával!)

A mesélőknek nincs ki-alakult fogalma a társadalmi rendszerekről, analfabéták. A legtöbb mese feudaliz-must örökít meg, ahol egyeduralkodó a király. Ta-lálkozunk olyan mesével is, amelyben egymás után több társadalmi rendszert ismer-hetünk fel. A Fakereskedő Kis Kálmán király című me-sében Kálmán a rabszol-gaságból vásárolja meg a két Dámát, akik lovak helyett húzzák az ekét. Kálmán a feudalizmust és a kapitaliz-must képviseli egy személy-ben. Ő ugyanis Hét megyé-nek a földesura, ugyanakkor fakereskedő, aki a tengeren-túlról szállítja hajóval az árut.

Az idő bizonytalanságára utal, amikor így hangzik a mese: „Abban az időben egy láthatatlan erő hajtotta a ci-gányokat. Mindig csak men-ni, menni kellett.”

A bevezetésben találko-zunk először a főhőssel, aki legtöbbször cigány legény, ritkábban cigánylány. Erre neve is utal. Így őrzik meg a régi cigány neveket, és tes-zik halhatatlanná a cigány ősokeket. Gyakori, mesében szereplő cigány nevek: Kis Ferkó, Zöld Marci, Moga, Miga, Zoga, Bokszi, Pintye, Rece, Kálmán, Zsoli, Laci, Lajos, Jágó, Ilonka, Amáli, Arany, Gergely, Jankó, Bria, Aranka, Kopek, Jagus, Ba-bus, Babi, Umba, Dzsudi, Hünyű, Cunguli, Szonatikó, Negro, Tyézsa, Ráji, Rupa, Lolocs stb.

A cigány mese befejezése

A cigány mese befejezése más népek meséihez hason-lóan az igazságszolgáltatás. A hős elnyeri jutalmát, a gonosz büntetését. Például a kővé vált állatok, emberek megelevenednek, táncolnak a cigány legény és a király-kisasszony lakodalmán, mi-után hétszer egymásután megesküdnék. Ezután üveg-

hintón mennek a szülőkért. Természetesen otthon is megesküsznek, majd csak ezután indulnak vissza a kastélyba. Az öreg cigányok nem érzik jól magukat a királyi palotában, visszavá-gyakoznak, esetleg vissza is mennek a régi putriba.

A cigány mese cselekménye

A mese szinte mindig a valóság talajáról indul. Fő elem a vándorlás. A cigány legény megy szerencsét pró-bálni, feleséget keresni, vagy a megszöktetett asszonyt visszahozni. Búcsúzáskor a testvérek kést szűrnak a fá-ba. Ha az megrozsdásodik, a másik testvér bajba került. Ugyanezt jelzi az udvaron a körtefa elszáradt ága. Ilyen-kor indul a másik testvér segítségért. Magyar mesék-ben is megtalálható ez a meselem.

Gyakran szerepel a me-sékben feleségszöktetés. A boszorkány megirigylti a boldogságukat, vagy az ör-dög lopja el az asszonykát, hogy az ő felesége legyen. A férj a keresésére indul, sok akadályt legyőz, de végül visszaszerzi az asszonyt.

A cigány mesehősök bát-rak. Legtöbbször régen va-lóban élő emberek voltak, akiket az idős cigányok is-mertek. Általában egy gene-rációval előbb éltek, mint a hallgatóság. A mesehősök fáradhatatlanok, bíznak testi erejükben. Ha ez kevés az akadályok leküzdéséhez, akkor cigány furfanggal se-gítik a cél elérését. Meg-küzdenek a farkassal, med-vével, oroszlánnal. Ha kell, elmennek a világ végére élesztőfűért.

A mesélő lassan, szinte észrevétlenül tereli a mese cselekményét a hiedelmek, a babona, a varázsmesék birodalmába.

– folytatjuk –

Fordítsunk!

Új rovatunkban azoknak szeretnénk kedvezni, akik még nem tudnak, de szeretnének megtanulni cigányul. Az alábbi rövid szövegek magyarról cigányra, illetve cigányról magyarra való lefordításával gyakorolható az eddig elsajátított nyelvtudás. Észrevételeiket, javaslataikat Szerkesztőségünk címére várjuk.

Magyarról cigányra

Szigorú fogyókúra nélkül

Kevesen tudják, hogy a legtöbb fogyókúrának semmilyen hatása nincs, sőt egy nyugat-európai felmérés szerint az emberek kilencven százaléka kövérebb lesz a kúra után, mint előtte volt. Az orvosok ezt a jó-jo effektussal magyarázzák: a fogyókúra során a szervezet elhasználja a tartalékait, a diéta után pedig még szorgalmasabban kezdi gyűjtögetni a zsírt. Megőrizhetjük karcsúságunkat, ha tudjuk életkori sajátosságainkat, s ennek megfelelően táplálkozunk, illetve mozgatjuk meg izmainkat.

* * *

Serena Scott színésznő a búzára és a porra allergiás. Problémája még iskolás korában derült ki. Nagyon sokat járt orvoshoz, míg az orvosa azt tanácsolta, hogy írja fel, amit megeszik. Amikor kenyeret, süteményt vagy tésztát evett, fáradtnak és levertnek érezte magát. „Nem tudtunk rájönni, miért, amíg az orvos nem diagnosztizálta a búzaallergiát” – mondja édesanyja, aki fellélegzett, mert nagyobb problémára gondolt. Serena mára nagyon szeret főzni, és most már búzamentes liszttel is tud sütni. Az allergiával együtt lehet élni, csak tudni kell megfelelően kezelni.

Középfok

Anyóssuli

Rövidesen anyósiskola nyílik Angliában. Ezt az iskolát egy nagyon okos ügyvédő találta ki. Az ügyvédő szerint a férjek és feleségek kapcsolata az anyósok miatt válik borzasztóvá, és végül elválnak. Az ügyvédő úgy gondolja, hogy az anyós már az elejétől mérgezi a menyét vagy vejét. Az iskola feladata, hogy megnevelje az anyósokat befogni a szájukat. Ne mondjon olyat az anyós a menyének, hogy „senki nem tud olyan sültet készíteni a fiamnak, mint én”, vagy vőjének, hogy „lányom esténként itthon hagy, mert barátaival találkozik”.

Lehet, hogy nálunk is kellene egy anyóssuli?

Cigányról magyarra

Bi zuralo kishlyipe!

Cerra zhene zhanen, hoj le maj but kishlyipe chi resel khanchi, thaj jekh nyugat-europesko iskiripe kodo sikavel hoj le manushenge injavardesh procento maj thulo avla pala kura, sar angla kodo sas. Le drabara pe kado jo-jo effektushi phende: tela kishlyipe a trupo opre hasnij so rigate suttas, apol pala diéta inke maj feder kethane kidel o chicken. Shaj inkas amaro sanyipe, te zhanas amari vramake zuraripe thaj kade xas, kade miskirisaras amare vuni.

* * *

Serena Scott aktorica po dyiv thaj po praxo sila allergia. Lako gindo inke kana ande shkola phirlas sikadyilas avri. Zurales but phirdas kaj drabari, apol lako drabari kodi phendas lake, hoj te iskiril opre so xal. Kana manro, guglo vaj xumer xalas, khinyake thal tele mardake hatyarlaspe. „Chi zhanglam opre te avas sostar, apol o drabari chi kerdas diagnostika pe o praxoski allergia.” - phendas laki dej, kon opre las dyi, ke pe maj baro gindo gindyisardas. Serena adyes aba zurales kamel te kiravel, thaj akanak aba vi bidyiveske anresa zhanel te pekel. Le allergiasa kethane shaj train, feri trubul te zhanen sama te len.

Középfok

Sokraki shkola

Na pe but sokraki shkola puterdyol ande anglicko them. Kadi shkola jekh zurales godyaver fishkaroshica arakhlas avri. E fishkaroshica kodi phendas, hoj le romengo thaj romnyango kontakto anda sokri kerdyol zurales nasul, thaj pala kodi mukhen jekhavres. E fishkaroshica kade gindyisarel, hoj e sokra aba anglal nasul si kaj peski bori vaj kaj pesko zhamutro. La shkolaki butyi si, hoj te sityarel le sokran andre te xutyiren pengo muj. Te na phenel kesavi peska borake, hoj „khonyik chi zhanel kasavo peko mas te kerel mure shaveske, sar me” vaj peske zhamutreske hoj „muri shej sako ratyi khere mukhel tut, ke peske amalenca maladyol”.

Shajke vi amende trubulas jekh sokraki shkola?

Ügyvéd: fishkaroshi vagy zhutori

Szövegértelmezés

Olvassa el a szöveget, és válaszoljon a lenti kérdésekre!

Pala jekh shavo thaj pala jekh shej phenav pecipija, hoj sar pinzhardine jekhavres. O shavo bish thaj shtare bershengo si, e shej pale bish thaj duje bershengi si. O shavo Filko bushol, ucho-j, kalo-j, si les mustaca, thaj zurales vojako-j. E shej Jacint bushol shukar-i, godyaver-i, lungi kale bal sila, de jekh cerra banges zhal.

Baro balo si ande Veche. Vi o shavo, thaj vi e shej zhan ande balo, shukares opre hurade. Ande balo but manusha, but xamasko, pimo, thaj lashi muzika, lashe gilya si. E shej peske amalenca gelas kothe, o shavo pale peske kumnatos.

Zhal e vrama thaj karing ratyine deshujekh chasura si, kana kothe ando balo e Jacint maladyol peska kaver amalicasa, kas dulmut dikhlas. Priminka si lako anav. Zurales loshanas jekhavreske, thaj Priminka andre sikadasla peske phraleske, Filkoveske. Von fajonas jekhavreske, thaj majdur von vorbinas duj zhene. Le shaveske kade fajolas e shej, hoj bisterdas ke leski piramnyi na dur tordyol pasha leste. E shej khere sas te zhal, thaj phenel pesko telefonesko numero le shaveske, de le shaves naj pe soste opre iskirij.

Kaver dyes o shavo pala mizméri akharella. Po dujto zhanglas te akharella, ke anglunes jekh kaver sha akardas, ke na mishto serolas pe telefonesko numero. Loshalas o shavo hoj rakhlasla, ke jekh cerra darajlas, hoj bisterdas lako numero. But phirdine jekavreste, but maladyile, thaj o shavo pala jekh thaj dopash bersh lasla romnyake, thaj sile aba jekh shukar sumnakuni shejori. Vi akanak baxtales train ande jekh sukar kher ande jekh shukar foro.

Kérdések:

1. Mi a fiú neve, és mi jellemző rá?
2. Mi van a bálban?
3. A fiú hol és hogyan ismerkedik meg a lánnyal?
4. Mit mond el a lány a fiúnak?
5. Mi történt másfél év múlva?

1. Filkó a fiú neve, magas, fekete, van bajusza, és nagyon kedves.
2. A bálban sok ember, sok étel, ital, jó zene, jó dalok vannak.
3. A bálban a lány összefut Priminkával, aki bemutatja a testvérének, Filkónak.
4. A lány megadja a telefonszámát, de a fiúnak nincs mire felírja.
5. Filkó elveszi feleségül Jacintot, és már van egy szép, aranyos kislánnyuk.

Válaszok:

Készítette: Nagy Ludmilla

Fakereskedő Kis Kálmán király

Sáfár Sándor és Wuscher Anna gyűjtése - 2. rész

– Ide hallgasson, kedves öreg atyafi! Szeretném ezt a két cigány lányt kiváltani. Mondja meg, hogy mennyit kér értük, egy fillérig kifizetem.

– Nézze, fiam. Sajnos én nem adhatom el őket, mert ezzel a Két Dámmal csak a mai napon szánthatok én, holnap a szomszédhoz, holnapután pedig a következő házhoz mennek dolgozni. Oszd' így megy ez végig az egész falun. Hanem annyit mondhatok, hogy menjen el a bíróhoz. Őt kérje meg, hogy adja el a lányokat. Talán szerencséje lesz. Ha ő esetleg eladja őket, s hoz erről nekem egy írást, én azonnal átadom a Két Dámat.

Fakereskedő Kis Kálmán már éppen indulóban volt a bíróhoz, amikor eszébe jutott, hogy egy megveszekedett fityingje sincs, mert mindent elköltött a temetésre. Mit tehetett egyebet, fogta magát, gyorsan elszaladt a legközelebbi fakereskedésébe. Termérek pénzt vett magához, majd elment a bíróhoz. Köszönt neki barátságosan, elmondta, hogy a falu végén látott egy öregembert, aki két cigány lánnyal szántott. Meg akarja váltani őket a munkától, de az öregember, akihez éppen mára lettek beosztva, nem merte eladni őket, hanem ideküldte a bíróhoz.

A bíró, miután hallotta, hogy Fakereskedő Kis Kálmán annyi pénzt ad a lányokért, amennyit kér, könnyen ráállt az alkura. Láta, hogy nem szégyen emberrel van dolga, ezért magasra szabta a vételárat. Fejenként 100 ezer forintot kért értük. A király alkudozás nélkül letette a pénzt a bíró asztalára. A pénz átvételéről és arról,

hogy a Két Dámat szabadon lehet eresztetni, írást kért. Fakereskedő Kis Kálmán aztán az írással visszabandukolt a mezőre a szántogató öreghez, aki szó nélkül kifogta a lányokat az eke elől, és átadta az ismeretlen vendéknek.

Kálmán maga mellé vette a két cigány lányt, és most már hármásban vándoroltak tovább ismeretlen határok felé. Addig mentek, amíg pontosan dél nem lett. Honnan tudták, hogy dél van? Hát a nap éppen a fejük felett süttött. Akkor egy szép tisztáson megálltak, és letelepedtek a gyepré. Fakereskedő Kis Kálmán kivette zsebéből kis asztalkendőjét és megszólalt:

– Terülj-terülj, kisabroszkám!

Ahogy ezt kimondta, tele lett a

kendő a legfinomabb ennivalókkal: levesek, pörköltök, tojásrántotta, töltött káposzta csak úgy kínálgatták magukat, de még pálinka, bor és sör is lett az abroszkán.

Nagyot nézett a Két Dáma, mert életükben még ilyet nem láttak. Azt hitték, hogy Fakereskedő Kis Kálmán valami varázsló, ezért tudományának felfedezése óta féltek tőle, de nem merték mutatni. Később meg megismerték, és tapasztalták, hogy félelmük, első ijedtségük oktalan.

Szóval a Két Dáma nagyon éhes volt. Kálmán pedig erősen kínálgatta őket, hogy csak egyenek kedvükre. Mikor mind a hárman jóllaktak, csak annyit mondott Kis Kálmán:

– Tisztuljál meg kis abroszkám!

Abban a pillanatban az abroszról az utolsó morzsa is eltűnt. Fakereskedő Kis Kálmán összehajtogatta. Betette a zsebébe, majd megszólalt:

– No, most ejtődzünk egy kicsit, lányok, mert még hosszú út áll előttünk. Mi a neved, te cigány lány? – kérdezte meg az egyik Dámat.

– Engem Amálikának

hívnak – felelte szégyenlősen.

– Hát téged, szép húgom?

– Engem Ilonkának.

Fakereskedő Kis Kálmán tovább faggatta őket. Hová valók? Kik a rokonaik?

Amálika és Ilonka elmesélték, hogy ők cigányok. Senkijük, semmijük nincs. Sem apjukról, sem anyjukról, sem testvéreikről nem tudnak. Piciny gyermekkorukban nagy szerencsétlenség érte családjukat. Csak ők ketten

maradtak életben. Senki nem pártfogolta őket, hogy tisztességesen megélhessenek, nem volt más választásuk, mint eladták magukat egy községnek szántó-vető munkára.

– Bizony ezt még hallani is szomorú – szólta a király. – Megértem sorsotokat, mert én is szegény vagyok. Nekem sincs senkim, sem apám, sem anyám, sem testvérem. Osszuk meg szomorúságunkat, szegénységünket. Maradjunk együtt, legyünk édestestvérek. – Kíváncsi volt Fakereskedő Kis Kálmán, hogy szegénységében is mellette maradnak-e a lányok, ezért nem árulta el, hogy ő nagyon gazdag, és király.

A lányok szívesen fogadták ajánlatát.

– Esküdjetek meg, hogy jóban-rosszban mint édestestvérek összetartunk. Nem hagyjuk el egymást – ajánlotta Fakereskedő Kis Kálmán.

Megesküdték Fakereskedő Kis Kálmán kardjának markolatára, aztán megvágták egymás ujját, az onnan kicsorgó vért összekeverték, megitták.

Már hetek, hónapok, évek óta vándoroltak. Egyszer csak Fakereskedő Kis Kálmán azt mondja Ilonkának, a fiatalabbik cigány lánynak:

– Kedves testvérem, Ilonka! Mondanék én neked valamit. Nem tudom, örülsz-e majd neki, vagy elszomorodik testvéri szerető szíved. Nagyon megszerettelek én téged. Elvennélek feleségül, ha hozzám jönnél.

Ilonka is szerette Kálmánt, de nem mutatta eddig. Most is így szólt:

– Ugyan, hát nem megesküdünk kardod markolatára, hogy édestestvérek leszünk? Hogyan lehetne az, hogy két testvér összeházasodjon? Nem egyezhetek ebbe bele.

Fakereskedő Kis Kálmán erre elővett zsebéből egy könyvet, és azt mondta:

– Nézd, Ilonkám, ez a könyv, amit itt látsz a Szent Biblia. Ebből kiolvashatjuk, hogy elvehetlek-e én téged feleségül, úgy mint fogadott édestestvéremet, vagy sem. Ha a Bibliában nem lesz benne, akkor nem beszélek többet kéresemről.

Ilonka belenyugodott abba, hogy sorsukat a Bibliából olvassák ki. Amália örült volna, ha sikerül megtalálni a könyvben a megoldást. Szívesen lett volna sógornője is Fakereskedő Kis

Kálmánnak, mert jószívű embernek ismerte meg Kálmánt.

Sokáig olvasták a Bibliát. Anynyi minden volt abba írva, hogy már majdnem feladtak a reménnyel, amikor egyszer csak ráakadtak a törvényre, amely szerint: fogadott testvérek összeházasodhatnak, ha nem egy anyától, egy apától származnak. Megvolt a nagy öröm. Ott mindjárt az erdőszélén megesküdték Fakereskedő Kis Kálmán Ilonkával. Amália egy személyben volt a tanú, a vőfély és a násznagy is. Az esküvői virágcsokrot is ő tépte az erdő legszebb vadvirágaiból. A lakodalom muzikusai az erdei madárcák voltak.

Esküvő után már nem folytatták tovább vándorútjukat, hanem hazafelé indultak. Mielőtt hazaértek, Fakereskedő Kis Kálmán elhatározta, hogy nem titkolózik tovább felesége és sógornője előtt. A lányok megdöbbenve hallgatták, hogy útítársuk nem vándorlegény, hanem király, gazdag fakereskedő.

– Eddig azért nem árultam el, hogy ki vagyok – szólta Kálmán –, mert kíváncsi voltam arra, hogy mint szegény vándorló legényhez is jószívűek lennétek-e. Mától minden jóban lesz részetek. Nemcsak király vagyok, hanem 99 fakereskedésem van tele portékával. Mindegyik fakereskedésben van egy inasom. Megosztottátok velem a szegénységet, most lássátok jutalmát!

Csodálkozott Ilonka és Amália a gyors változáson. Már annyira megszokták a szegénységet, hogy talán nem is bánták volna, ha ez a nagy jólét hirtelen nem szakad a nyakukba.

Megnézték a gyönyörű palotát. Békességben élt ezután Fakereskedő Kis Kálmán Ilonkával mint feleségével. Amália is ott maradt. Ő vállalta a háztartás vezetését.

Sok idő elteltével Fakereskedő Kis Kálmán hírt kapott, hogy kereskedéseiben fogyóban van a portéka. A bevásárlást nem bízhatta másra. Mit tehetett mást, mint útra készült, hogy árut vásároljon az elfogyott helyett.

Ilonkával ezt meg kellett beszélni.

– Szívem szép szerelme, kedves Ilonkám! Az inasok jelentették, hogy a kereskedésekben fogyóban vannak az áruk. Egy időre el kell, hogy váljunk egymástól, mert el kell mennem bevásárolni.

– Oszd’ hová, merre mégy, kedves férjem? – kérdezte aggódó szeretettel Ilonka.

– Nagyon messzire. A külső földiken át, a tengeren túlra, de nagyon igyekszem vissza.

– És kivel mégy? Ki fogja hajtani a gályát?

– Egy tengerészkapitánnyal megyek. Ő fog evezni.

– Ha visszajössz, hogyan adsz hírt nekem?

– A gálya elejére kiteszek egy nagy fehér zászlót. Ha megpillantod, azt jelenti, hogy erőben, egészségben érkezem. Ha nem látsz zászlót, azt jelenti, hogy én már nem is élek, mert az az út, amelyre én indulok, nagyon sok veszéllyel jár. De én hogyan tudom meg, ha jövök, hogy neked van-e valami bajod, kedves Ilonkám?

–Én, ha életben, egészségben leszek, ágyúzni fogok, mihelyt meglátom a gályán a zászlót. Ha nem szólnak az ágyúk, az azt jelenti, hogy valami baj ért.

Fakereskedő Kis Kálmán összesomagolt mindent, ami az útra kellett. Enni-innivalót, szerszámokat, kötelet, vadászfegyvereket, evezőket, szóval mindenfélét, hogy akkor sem szenvedjen semmiben hiányt, ha esetleg sok évig kellene távol lennie. A terülj-terülj kisabroszkát otthagya, hogyha netán valami szerencsétlenség érné őt, vagy Ilonkát és Amálikát, hát legalább ne éhezzenek.

Mikor mindennel készen volt, üzent a kapitányért. Amikor ő megérkezett, elbúcsúzott Ilonkától és Amálikától, beült a kapitánnyal a gályába és elindultak.

Nagyon sokáig eveztek, amíg végre-valahára abba az országba érkeztek, ahol a portékát kellett megvásárolni. Fakereskedő Kis Kálmán rendre-sorra megvett mindent, úgy, ahogy azt az inasok kérték, azután embereket fogadott, akik hét nap, hét éjjel szakadatlanul rakták a deszkákat, gerendákat, cölöpöket, rudakat a hajóra.

Mesélő: Nagy Lajos, 70 éves
A gyűjtés ideje, helye:
1967, Szarvas,
Krakkó nyegyed

– folytatjuk –

Kashtengo kinari Cino Kalman kraj

Sáfár Sándoreske thaj Wuschier Annake kidipe - 2. kotor

– Kathe dikh phure! Kamos kadale duje shejan avri te lav. Phen mange sode manges pe lende, avri potyina.

– Dikh muro shavo! Nashtig davle kothe, ke kadale Duj Damanca feri adyes shaj plugisarav me, tehara kaj kavereste, pala tehara pale kaver khereste zhan te keren butyi. Thaj kade zhal kado ande intrego gav. De kodo shaj phenav, hoj zha kaj o mujalo. Les shaj manges te bikinel tuke le shejan. Hajkam baxt avlatu. Voj te bikinela len tuke, an mange jekh lil pa kado, thaj sigo perdal davle tuke, le Duj Dama.

Kashtengo kinari Cino Kalman sar zhalas kaj o mujalo ande leski godyi avilas, hoj naj leste chi jekh rupuno, ke sogodi musardas po praxope. Kade sigo xutyirdaspe, thaj gelas kaj pesko legmaj pashutno kashtengo foro. Zuraless but love las peste, thaj gelastar kaj o mujalo. Dyes dasles shukares, thaj phendas leske, hoj po gavesko agor dikhlas jekhe phures, kon duje shejanca plugisarlas. Kamel te muntul len kathar kadi butyi, de o phuro, kaste adyes keren butyi, chi tromajlas te bikinelle mange, kodo phendas te avav kaj o mujalo.

O mujalo, kana kado ashundas, hoj o Kashtengo kinari Cino Kalman kattyi love del pel sheja sode feri mangel, sigo gindiyjaspe. Dikhlas na chorre manushesa siles butyi, ande kodi ucho ahor gindysardas avri. Pe jekh shej shel mija rupune manglas. O kraj bivorbako tele shuttas le love pe le

mujaleski meselya. Pa love, hoj perdal las lestar, thaj hoj le Duj Daman slo-bodes te mukhen, iskiripe manglas. Kashtengo kinari Cino Kalman le iskiripesa palpale gelas pej mal kaj o phuro, kon bivorbako avri mukhlas le

anda peski posoty jekh cino meselyako colo thaj duma das:

– Ker-ker, muro cino meselyako colo!

Sar kado avri phendas, pherdo kerdyilas le legmaj lashe xamaskonca: zumi, paprikashi, anre, pherdo shax, sogodi sas po colo, inke vi ratyija, mol, bere.

Bari diklas le Duj Dama, ke inke ando trajo chi dikhle kesavo. Kodo gindysarde hoj Kashtengo kinari Cino Kalman varisosko choxano si, kade daranas lestar, de chi tromanas avri te sikaven pengo daraimo. Maj palal sar pinzhardine les, lengo daraimo hurajlas. De le Duj Dama zuraless bokhale sas. Kalman mangelasle hoj te xan. Kana sa trin zhene chajile, feri Kalman kattyi phendas:

– Uzhardyo muro cino meselyako colo!

Kade pala colo sogodi xasajlas. Kashtengo kinari Cino Kalman kethane phandasles. Andre shuttas ande peski posoty, thaj duma das:

– No, akanak hodyinyisaras jekh cerra, ke inke lungo drom azhukarel pe amende. So si tyo anav tu shej?

– Pushlas jekha Dama?

– Muro anav Amalika si – phendas lazhaimosa.

– Thaj tut muri shukar pheny?

– Muro anav Ilonka si.

Kashtengo kinari Cino Kalman majdur pushelas len. Kaj beshen? Kon si lenge nyamura?

Amalika haj Ilonka phendine, hoj von rom si. Khanchi najle, thaj kho-nyik najle. Chi zhanen khanchi chi pala

duj shejan angla e pluga, thaj perdal dasle le bipinzharde manusheske.

Kalman pasha peste las le duj shejan, thaj akanak aba trin zhene zhanas penge karing bipinzharde granyici. Gele-gele, zhikaj avilas o mizmeri. Kathar zhannas hoj mizmeri si? Ke o kham opral pe lengo shero pekela. Atunchi pe jekh shukar mal tordyile, thaj tele beshle andej char. Kashtengo kinari Cino Kalman atunchi avri las

pengo dad, chi pala pengi dej, chi pala penge phrala. Kana cine sheja sas bari bibaxtalipe reslas lengi familia. Feri von duj zhene ashile ande trajo. Khonyik chi lasle pasha peste, hoj patyivales opre te baron, te trajon, kade bikindinepe jekhe gaveske pe plugaslyi butyi.

– Kado vi te ashunen brigaslo si – phendas o kraj. – Hatyarav tumaro trajo, ke vi me chorro som. Chi man naj khonyik, najma chi dad, chi dej, chi phral. Hulavas amaro chorripe, brigaslipe. Ashas kethane, avas chache phrala. – Kashtengo kinari Cino Kalman kamlas te zhanel, hoj vi ande chorripe lesa ashen le sheja, anda kodi chi phendas avri, hoj voj zurales barvalo si, thaj voj kraj si.

Le sheja lohasa line leske vorbi.

– Colaxaren, hoj sar chache phrala kethane ashas vi ande lashipe, vi ande nasulipe. Chi mukhas jekhavres – phendas le shejange o Kashtengo kinari Cino Kalman.

Colaxarde pe krajjeski shuri, so trin zhene xutyirdinela, pala kodo shinde jekhavresko naj, thaj pengo rat so avri avilas, trin zhene pilineles.

Aba kurke, shona, bersha nachile, hoj phiren le luma. Jekhar kodo phenel Kashtengo kinari Cino Kalman la Ilonkake, la maj terna shejake:

– Muri pheny, Ilonka! Phenav tuke variso. Chi zhanav lohasa lake, vaj brigaslyi aves. Zurales kamlom tut. Lavtu romnyake, te avesas mande?

Vi Ilonka kamlas le Kalmanes, de chi sikavlas avri leske. Kodi phendas:

– De sar phenes kado, haj colaxardam pe tyi shuri, hoj chache phrala avasa? Sar avlas kado, hoj duj phrala te lenpe jekhavres? Nashtig zhav andre ande kado.

Kashtengo kinari Cino Kalman pe kado anlgal las jekh ginadyi thaj kodo phendas:

– Dikh Ilonka, kadi ginadyi so dikhes e Sunto Biblia si. Anda kadi avri shaj ginavas hoj shaj lavtu me romnyake sar muri na chachi pheny, vaj nashtig lavtu. Te ande Biblia chi avla ande, atunchi chi vorbisarav majbut pala muro mangaip.

Ilonka patyilas hoj anda Biblia avri ginaven, hoj so te avel lenca. Amalika

loshalas, hoj te rakhen ande Biblia, hoj te shaj lella romnyake. Loshasa avlas le Kalmaneske vi leski kumnatkinya, ke lashe jileske pinzhardasles.

But vrama ginavenas e Biblia. Kattyi iskiripe sas ande late, hoj aba majso rucisardine, kana rakhle jekh kris, hoj na chachikane phrala shaj lenpe jekhavresa, te, na jekh dejatar, na jekh dadestar kerdyile. Bari losh sasle. Kotho sigo po veshesko agor romnyake las o Kalman la Ilonka. Amalika sas lengo zhutori. Vi le abaveske luludya voj andas anda o vesh, le legmaj shukara. Le abaveske banda le vesheske chiriklya sas.

Pala abav aba chi gele majdur te phiren le luma, sigo khore geline. Sar resenas khore, inke anlgal avri phendas peska romnyake haj peska kumnatkinyake, hoj voj kraj si, barvalo kashtengo kinari si. Le sheja chudisardinepe.

– Zhi akanak anda kodi chi phendem avri, hoj kon som – das duma o Kalman – ke kamos te zhanav, hoj vi kaj chorre manusheste lashe jileske avnas. Adyes aba ande sogodi lashipe avena. Na feri kraj som, sima injavardesh thajinja kashtengo foro, pherde si sogodesa. Ande sogodi kashtengo foro sima jekh manush. Sanasle manca ande chorripe, akanak aven manca ande barvalipe!

Chudisarlaspes Amalika thaj Ilonka, hoj sigo zhan perdal anda o chorripe anda o barvalipe. Kade sityile o chorripe hoj chi bunusardinesas hoj kado baro barvalipe chi perel ande lengi korr.

Dikhle e zurales shukar dyiz. Ande pacha beshlas pala kado Kalman peska romnyasa, Ilonkasa. Vi Amalika kotho ashilas. Voj inkrel le khereske butya.

But vrama nachilas kana Kalman ashundas, hoj anda leske forura cerra si le bikinimatura. O kinipe nashtig kerel kaver, leske trubul te zhal. So shaj kerdas, getosajvel pe baro drom, hoj bikinimatura te kinel pe kodolesko than, so aba naj.

Ilonkasa kado trubusardas te vorbil.

– Muro jiloski shukar kamadi Ilonka! Mure manusha phende hoj ande kashtenge forura cerra si le bikini-

matura. Pe jekh cinyi vrama trubul te mukhas jekhavres, hoj te zhav te kinav.

– Thaj karing zhas muro rom! – pushlas brigaslo kamipesa Ilonka.

– Zurales dur zhavtar. Pel phuva, pel bare paja perdal, de sidyarav palpale.

– Thaj kasa zhas? Kon dradel tyi galya?

– Jekhe bare pajesko sheruno tradel o hajovo.

– Palpale te aves sar des mange sirma?

– Angla e galya avri shav jekh parno baro colo. Te dikhesales, atunchi me zurales, sastes resav palpale. Te chi dekhesa kado colo, atunchi me aba chi trajuvav, ke o drom pe soste zhav but nasulipe garavel. De me sar zhanav te avo khore, hoj tut si variso bajo, muri Ilonka?

– Me ande trajo te ashav, sastyi te avo pushkengo bashaibe kerav, sar dikhav pe galya o parno colo. Te chi bashona le pushkengo bashaibe, atunchi man varisosko bajo reslas.

Kashtengo kinari Cino Kalman sogodi kethane kidas so po drom trubules. Xamasko, pimo, shelo, shovengura, pushke, kashtune pajenge roja, sakofelo, hoj te avel leste vi atunchi, te but vrama avla dur. La meselyako cino colo khore mukhlas, hajkam variso bibaxtalipe resel Ilonka haj Amalika, thaj kade te na bokhalyven.

Kana sogodesa gata sas, akhardas peske manushes, kon o hajovo tradel. Kana voj reslas, dyes das Ilonka, Amalika, andre beshlas ande galya le hajovoske sherunesa thaj gelinetar. Zurales but vrama geline hajovosa, apol chi resle ande kodo them, kaj zhanen te kinen bikinimata. Kalman kinas sogodi, sar so leske manusha mangle lestar, pala kodi manusha manglas opre, kon efa dyesa, efa ratya sagda shonnas le but-but kashta, durunga, phala, kropacura pe o hajovo.

Paramicha phendas:
Nagy Lajos, 70 bershengo
O kidipeski vrama, than:
1967, Szarvas

– phenas majdur –

Paramicha boldas:
Nagy Ludmilla

Vállalkozunk? Vállalkozzunk!

LUNGO DROM

Szityaripe andej aver bersa Képzéssel a jövőért

A Lungo Drom és az Eduinvest Kft. közösen vállalkozói képzést indít négy helyszínen: Kisvárdán, Tiszaroffon, Babócsán, Albertirsán. *A képzés időpontja: 2009. március*

Célunk vállalkozások indítása és működő vállalkozások segítése.

Kedves Érdeklődő, Jövőbeni Vállalkozó!

A roma vállalkozások egyértelműen a roma családok anyagi felemelkedésének útját képviselik, egyúttal olyan jövedelmet biztosítanak a családnak, amely lehetővé teszi a következő generáció felemelkedését, képzését, az anyagi biztonság nyújtotta fejlődés lehetőségét!

Amit biztosítunk: az általunk nyújtott képzés a vállalkozóvá válást segíti!

Kínálunk: – személyiségfejlesztő tréninget,
– vállalkozói ismereteket,
– informatikai ismereteket.

Segítséggünk ebben a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat és a négy helyszínen a helyszíni tanácsadó!

Jelentkezés helyszínei a következők:

Kisvárdán

Lakatos István

Tel: 06-20-471-7922

E-mail: ckmegyeikozgyules@chello.hu

Albertirsán

Gáspár Szilvia

Tel: 06-20-517-5478

E-mail: gasparszilvia66@freemail.hu

Babócsán

Berényi László

Tel: 06-20-559-2232

E-mail: berenyi1124@freemail.hu

Tiszaroffon

Farkas Gyuláné

Tel: 06-20-576-8125

E-mail: farozsa@freemail.hu

- A résztvevő az oktatás, képzés végén tanúsítványt kap alapfokú vállalkozási ismeretek, könyvelési, ügyviteli ismeretek, számítástechnikai alapismeretek témákban.
- Gondot fordítunk a sikeres vállalkozói személyiség kialakítására.
- Intenzív kurzus formájában fejlesztjük a vállalkozói ismereteket és készségeket a romák körében, amit az információs társadalomban elengedhetetlenül fontos számítástechnikai ismeretekkel egészítünk ki.
- Pénzügyi és jogi tanácsadással segítjük a vállalkozásokat.

A tanfolyamot elvégzettek esélye megnő arra, hogy a vállalkozások világában megfelelő állást, lehetőséget találjanak, illetve ha úgy vélik, bővítsék ilyen irányú ismereteiket!

Érdeklődni lehet:

a www.romavallalkozo.hu weboldalon, valamint az egyes helyszíneken elérhető területi képviselőknél.

FŐVÁROSI GYAKORNOKI ÖSZTÖNDÍJ PÁLYAKEZDŐ ROMA FIATALOKNAK

A Fővárosi Közhasznú Foglalkoztatási Szolgálat Kht. pályázatot hirdet a „Beindító” – Fővárosi roma gyakornoki projektben való részvételre.

A projektben résztvevő roma fiataloknak gyakornoki foglalkoztatási lehetőséget nyújtanak hat hónapos határozott időre. A foglalkoztatás ideje alatt a résztvevők munkabért kapnak.

A projektben való részvétel feltételei:

- roma identitás,
- 55 év alatti életkor,
- képzettségi elvárások – a megpályázott munkakörhöz szükséges 2006 után megszerzett:
  - érettségi, vagy
  - befejezett (vagy 2009.06.30-ig lezáruló) felsőfokú tanulmány,
- magyar állampolgárság,
- bejelentett lakóhely vagy tartózkodási hely Budapesten vagy Pest megyében,
- határidőre beérkezett, kitöltött pályázati adatlap.

A jelentkezés idejekor munkaviszonnyal rendelkezők nem vehetnek részt a projektben.

A pályázat leírása

A projektben közép- és felsőfokú végzettségnek megfelelő munkakörökben kívánják foglalkoztatni a résztvevőket. **A gyakornoki foglalkoztatás elsősorban a jelentkezők képzettségének megfelelő munkakörökben, a Fővárosi Önkormányzat intézményeiben és gazdasági társaságaiban történik,**

várhatóan a következő ágazatokban:

- szociális ellátás és idősgondozás,
- oktatás,
- kultúra,
- egészségügy,
- hivatali ügyintézés,
- közlekedés, várostervezés, városgazdálkodás.

A hétfőtől péntekig tartó, napi 8 órás gyakornokság alatt a résztvevő lehetőséget kap az adott szakterület gyakorlatban való megismerésére, a munkahelyi tapasztalatszerzésre. Beilleszkedését, az elvárásoknak való megfelelést, képzések, tréningek, illetve a munkahely által biztosított patrónus segíti.

A munkakör betöltésének időtartama: határozott idejű (6 hónap 2009. májusától)

Próbaidő: 3 hónap

A projektbe összesen 35 fő kerül kiválasztásra, a következő szempontok alapján:

- befogadó munkahelyek által megjelölt szakterületeknek való megfelelés – szakirányú végzettség,
- adott szakterülethez szükséges kompetenciák (pl. szociális területen, egészségügyben, oktatásban empátikus személyiség, hivatali ügyintézésben magas fokú adminisztrációs pontosság stb.),
- belső motiváció (elszántság a munkaköri feladatok magas szintű elvégzésére),
- alkalmazkodás a közintézmények munkarendjéhez és szervezeti felépítéséhez (szabálykövetés),
- jó kommunikációs készség,
- problémamegoldás,
- konfliktuskezelés.

A jelentkezéshez személyesen (kizárólag időpont-egyeztetés alapján) vagy írásban (levélben, személyes átadással) várják a jelentkezési dokumentációt, melynek tartalma:

- kitöltött adatlap (Csak aláírt adatlapot fogadnak el!),
- önéletrajz,
- végzettséget, okleveleket igazoló iratok fénymásolata,
- maximum egyoldalas motivációs levél.

Hiánypótlásra egy alkalommal lehetőséget biztosítanak.

A jelentkezési lap (időpont-egyeztetést követően) személyesen is kitölthető az ügyfélszolgálaton, illetve nyomtatásra, fénymásolásra is biztosítanak lehetőséget a KHT. álláskereső pontjain.

Jelentkezési határidő: 2009. március 15.

A pályázatokat az alábbi címre kérik eljuttatni: FKFSZ 1091 Budapest, Üllői út 45.

Kiválasztás folyamata:

1. Hiányos vagy nem megfelelően kitöltött jelentkezési adatlapok szűrése.
2. Egyéni interjú a jelentkezőkkel.
3. Szakértői csoportinterjú a jelentkezőkkel.
4. Munkahelyi látogatás.
5. Kiválasztási Bizottsági döntéshozatal.

Az eredményekről kizárólag írásban értesítjük a résztvevőket, de a kiválasztás folyamatának zavartalan lebonyolítása érdekében kérjük, hogy a jelentkező tüntesse fel telefonos elérhetőségét az önéletrajzában!

A pályázat elbírálásának eredményéről minden pályázó értesítést kap. A pályázat elbírálását bizottság végzi.

További információkért érdeklődni lehet Hargitai Dávid projektvezetőnél vagy Gerő Dániel vezető mentornál – elérhetőségeik: hargitai@pestesely.hu; gero@pestesely.hu; telefon: 06-1/215-9319

A NÓGRÁD MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG ÖSZTÖNDÍJ-PÁLYÁZATA ROMA KÖZÉPISKOLÁSOK RÉSZÉRE

**A Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője pályázatot hirdet
roma/cigány származású középiskolás fiatalok részére
tanulmányi ösztöndíj-szerződésre.**

A pályázat célja: támogatási rendszer elnyerése, amely segíti évente három roma származású, Nógrád megyében élő középiskolás fiatal rendőri pályára való orientálását.

Ki vehet részt

Feltételek:

- gimnázium vagy szakközépiskola utolsó előtti évfolyamán évisméltetés nélkül folytatott tanulmányok;
- legalább 3,00-es tanulmányi átlageredmény;
- magyar állampolgárság;
- magyarországi lakóhely;
- büntetlen előélet;
- a hivatásos szolgálati, a köztisztviselői vagy közalkalmazotti jogviszony vállalása;
- kifogástalan életvitel és jó hírnév a pályázó vonatkozásában; a pályázó hozzátartozóinak és a vele egy háztartásban élőknek az életvitele pedig a szolgálat törvényes és befolyástól mentes ellátását nem veszélyezteti;

- egészségügyi alkalmasság;
- írásbeli hozzájárulás a személyes adatok kezeléséhez, valamint ahhoz, hogy e követelményeknek való megfelelés megállapítása érdekében a pályázó lakó- és családi körülményeit, továbbá az esetleges korábbi büntetéseire vonatkozó adatokat előzetesen és a tanulmányi szerződés hatályának tartalma alatt a rendőrség bármikor megvizsgálja.

A pályázat leírása

Az elnyerhető támogatás:

- a diákotthoni, kollégiumi szállás és a menzai étkezés költségeinek teljes körű térítése számla alapján;
- tanévenként – számla alapján legfeljebb 25.000 Ft értékben – ruházatkodási segély;
- tanszersegély, amely tartalmazza a tankönyvek teljes költségét, valamint egyéb taneszközökét 4500 forintig;
- az előző félév végi tanulmányi eredménytől függő havi rendszerességgel folyósított tanulmányi ösztöndíj (3,00–4,00 tanulmányi átlag esetén nettó 2000 forint/hónap; 4,01–4,50 tanulmányi átlag esetén nettó 3000 forint/hónap; 4,51–5,00 tanulmányi átlag esetén nettó 4000 forint/hónap).

A pályázat benyújtásának határideje: 2009. március 20.

A pályázatot Pinczésné Kiss Klára r. alezredes, rendőrségi főtanácsos asszonynak a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság Humánigazgatási Szolgálat Vezetőjének címezve (3100 Salgótarján, Rákóczi út 40.) postai úton lehet benyújtani.

A pályázathoz mellékelni kell:

- személyazonosító igazolvány és lakcímet igazoló hatósági igazolvány másolatát,
- érvényes hatósági erkölcsi bizonyítványt,
- önéletrajzot,
- iskolalátogatási bizonyítványt,
- a legutóbbi év végi bizonyítvány és félévi értesítő másolatát,
- a személyes adatok kezeléséhez történő írásbeli hozzájárulást, illetve
- a pályázó egészségügyi alkalmasságával kapcsolatos háziorvosi véleményt.

A beérkezett pályázatok 2009. április 30-ig kerülnek elbírálásra. Az eredményről 2009. május 15-ig minden pályázó írásban értesítést kap.

A pályázattal kapcsolatos további tájékoztatást Somogyi Miklós r. százados, a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság Humánigazgatási Szolgálat főelőadója ad (telefon: 06-32/411-255).

SOMOGY MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG PÁLYÁZATA CIGÁNY SZÁRMAZÁSÚ FIATALOKNAK A 2009/2010 TANÉVRE

Az Országos Rendőr-főkapitányság a Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság útján pályázatot hirdet a középiskola második vagy harmadik évfolyamán tanuló cigány származású fiatalok tanulmányai eredményes befejezésének elősegítésére és a rendőri pálya választásának ösztönzésére 3 fő részére a 2009/2010 tanévre.

A részvételi feltételről és az elnyerhető támogatásról lásd a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság fenti pályázatát.

A pályázatot 2009. március 20-ig kell a Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjének megküldeni.

Postacím: Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság; 7400 Kaposvár; Szent Imre u. 14/c.

A pályázattal kapcsolatban *további felvilágosítással* szolgálhat: Karagityné Polgár Marietta főelőadó
tel.: 06-82/502-700/2285 vagy 2263 mellék.

RENDESZETI PÁLYÁRA IRÁNYÍTÓ TÁBOR ROMA SZÁRMAZÁSÚ TANULÓK RÉSZÉRE

Az Önkormányzati Minisztérium Civilkapcsolati és Esélyegyenlőségi Osztálya az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Oktatási Főigazgatóságával együttműködve pályára irányító tábort szervez azoknak a cigány származású fiataloknak, akik a rendvédelmi vagy rendészeti (tűzoltóság, katasztrófa-elhárítás, rendőrség, büntetés-végrehajtás) szerveknél szeretnének elhelyezkedni.

A tábor időtartama: 2009. július 6–10.

Helyszíne: Nagykovácsi, Adyligeti Rendészeti Szakközépiskola

A résztvevők áttekintést kapnak a rendvédelmi szervek munkájáról, a felvételi követelményekről. A tábor a résztvevők számára térítésmentes.

A jelentkezés elfogadásáról értesítést küldünk, mellékelve a részletes programot.

Olyan fiatalok jelentkezését várjuk, akik:

- gimnázium vagy szakközépiskola nappali tagozatán 2009 szeptemberében kezdik meg a 11. vagy a 12. tanulmányi évfolyamot, vagy
- érettségivel rendelkeznek, de még nem töltötték be a 20. életévüket.

Beküldendő:

- önéletrajz
- a 11. évfolyam év végi lezárt bizonyítvány hiteles másolata (az idén érettségiző esetén), vagy
- az érettségi bizonyítvány másolata, ha már érettségizett,
- támogató nyilatkozat a helyi kisebbségi önkormányzattól vagy cigány civil szervezettől, ennek hiányában a település jegyzőjétől.

Jelentkezési határidő: 2009. június 15.

Cím: ÖM Civilkapcsolati és Esélyegyenlőségi Osztály 1903 Budapest, Pf. 314

További információ kérhető: Rostás Krisztina romaügyi referenstől. Tel.: 06-1/441-11-57

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve: .....

Címe: .....

.....

Előfizetési díj
egy évre: 3000,- Ft,
fél évre: 1500,- Ft,
negyedévre: 750,- Ft

*A megrendelőlapot és az előfizetési díjat
a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:*

5000 Szolnok, Aranka u. 3.

Telefon:

(06) 56/420-110

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

Tisztelt Olvasónk!

Ismét eljött az adóbevallások ideje. Idén is mindenkinek lehetősége nyílik adója 1%-ának felajánlására.

Kérjük, támogassa a Lungo Drom Romalapot kiadó „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítványt adója 1%-ának felajánlásával.

Az adóbevallás mellékleteként szereplő rendelkező nyilatkozatán a következőket adja meg:

**„Oktatási és Továbbképzési Központ”
Alapítvány**

adószám: 18820030-1-16

Az 1% felajánlása Önnek nem kerül semmibe, de a mi munkánkban nagyon sokat segíthet!

Segítő támogatását köszönjük.

Antidiszkriminációs Ügyfélszolgálati Hálózat

A hálózatban részt vevő ügyvédek

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Dr. Kiss Éva
3527 Miskolc,
Széchenyi út 35.
Tel: 06 (46) 354-811

Dr. Főnyedi Béla
3980 Sátoraljaújhely,
Kossuth tér 5.
Tel: 06 (47) 322-955

Bács-Kiskun megye

Dr. Szente Zsolt
6400 Kiskunhalas, Tó u. 36.
Tel: 06 (77) 428-064, 423-612
Fax: 06 (77) 428-064

Baranya megye

Dr. Olt György
7700 Mohács, Kossuth u. 51.
Tel: 06 (69) 510-315

Békés megye

Dr. Lipták András
5540 Szarvas.
Arató Pál u. 1/1.
Tel: 06 (66) 216-004

Csongrád megye

Dr. Simonné
Dr. Báron Zsuzsanna
6930 Makó,
Kálvária u. 94.
Tel: 06 (62) 219-015

Fejér megye

Dr. Dobai Lajos
8000 Székesfehérvár,
Börgyár út 2.
Tel: 06 (22) 313-463

Győr-Moson-Sopron megye

Dr. Karcagi-Mészáros Zsolt
9023 Győr, Hunyadi u. 13.
Tel./Fax: 06 (96) 442-968

Heves megye

Dr. Keindlné
Dr. Patyi Zsuzsanna
3360 Heves, Arany J. út 15.
Tel: 06 (36) 545-155

Hajdú-Bihar megye

Dr. Czakó Marianna
4031 Debrecen,
Kishegyesi út 38. fsz.
Tel: 06 (52) 541-657, 541-658
Mobil: 06-20/384-3853

Komárom-Esztergom megye

Dr. Kiss Juhász István
2800 Tatabánya,
Ságvári E. u. 15.
Tel: 06 (34) 323-185

Pest megye

Dr. Lázók Tibor
Dr. Várhelyi W. Péter
Budapest VII. ker.
Dohány u. 76. (OCÖ)
Tel.: 06-1-322-8903/115 mellék

Dr. Molnár Iván
2740 Abony,
Kossuth tér 1.
Tel: 06 (53) 360-135,
360-136/106 mellék
Fax: 06 (53) 360-064

Somogy megye

Dr. Kócsó József
7400 Kaposvár,
Szent Imre u. 14. 1/8.
Tel: 06 (82) 413-906

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Dr. Lőkös Eleonóra
4400 Nyíregyháza,
Hősök tere 9.
Tel: 06 (42) 407-468

Dr. Ferenczy Róbert
4600 Kisvárd,
Szent László út 57.
Tel: 06 (45) 421-523

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Dr. Fancsalí Ágnes
5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Tel: 06 (56) 420-110

Tolna megye

Dr. Sümegi Helga
7090 Tamási, Rácvölgy 7.
Tel: 06 (74) 474-977
Fax: 06 (74) 570-110

Nógrád megye

Dr. Farkas Imre
2660 Balassagyarmat,
Rákóczi fejedelem u. 18.
Tel: 06 (35) 505-995
Fax: 06 (35) 300-782

Veszprém megye

Dr. Harcos Gábor
8200 Veszprém,
Szabadság tér 15.
Tel: 06 (88) 329-489

Zala megye

Dr. Németh Györgyi
8800 Nagykanizsa
Teleki u. 14.
Tel: 06 (93) 312-749

Vas megye

Dr. Kabay Gábor
9700 Szombathely,
Óperint u. 1.

László Pál: Gyöngyhalász